

**A TISZAFÖLDVÁRI KOSSUTH ÚTI ÓVODA
HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA**

**VADÁRVÁCSKA
ÓVODAI PROGRAM**

Tartalomjegyzék

1. Az óvoda jellemző adatai	3. old.
1.1. Küldetésnyilatkozat	4. old.
1.2. Az óvoda környezete és jellemzői	5. old.
1.3. Helyzetelemzés	6. old.
2. Gyermekkép, óvodakép	8. old.
2.1. Gyermekkép	8. old.
2.2. Óvodakép	8. old.
2.3. A program rendszerábrája	11. old.
3. Az óvodai nevelés feladatai	12. old.
3.1. Egészséges életmód alakítása	12. old.
3.2. Érzelmi nevelés, szocializáció	18. old.
3.2.1. Kapcsolatrendszerek	21. old.
3.2.2. Az óvodai élet ünnepei, tartalma	25. old.
3.3. Anyanyelvi-, és ételmi nevelés megvalósítása	26. old.
3.3.1. Anyanyelvi nevelés	26. old.
3.3.2. Értelmi nevelés	28. old.
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei	29. old.
4.1. Személyi feltételek	29. old.
4.1.1. Óvónőkép	29. old.
4.1.2. Dajkakép	29. old.
4.2. Tárgyi feltételek	30. old.
4.3. Az óvodai élet megszervezése	31. old.
4.3.1. Napirend	32. old.
4.3.2. A program tartalma és tevékenységformái	33. old.
4.4. Az óvoda kapcsolatai	34. old.
4.4.1. Az óvoda a család kapcsolata	34. old.
4.4.2. Az óvoda további kapcsolatai	35. old.
5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladata	37. old.
5.1. Játék	37. old.
5.2. Vers-, mese-, drámajáték	41. old.
5.3. Ének, zene, énekes játék- zenehallgatás	44. old.
5.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka	51. old.
5.5. Mozgás	55. old.
5.6. A környezet tevékeny megismerése és védelme	58. old.
5.7. Munkajellegű tevékenységek	66. old.
5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	68. old.
5.8.1. A gyermekek fejlettségének értékelése	72. old.
6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	74. old.
6.1. Az iskolakezdés kritériumai	74. old.
6.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	76. old.
6.3. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások	81. old.
7. Az óvoda nevelőtestületének tagjai	84. old.

1. Az óvoda jellemző adatai

**Irányító szerv: Tiszaföldvár Város Önkormányzata
Képviselőtestülete
5430 Tiszaföldvár
Bajcsy-Zsilinszky út 2.**

**Az óvoda hivatalos elnevezése:
Kossuth úti Óvoda
Tiszaföldvár**

**Az óvoda pontos címe, telefonszáma, e-mail címe:
5430. Tiszaföldvár
Kossuth Lajos út 124.
Telefon: 06-56/470-300
Fax: 06-56/570-636
Email:vadarvacska.ovi@ freemail.hu
Honlap címe: www.vadarvacska.hu**

**Az óvodához tartozó tagintézmény neve, címe:
Kossuth úti Óvoda
5430. Tiszaföldvár,
Kossuth Lajos út 203.**

Az óvodai csoportok száma:

**Központi óvoda: 5
Tagóvoda : 2**

**Gyermekek létszáma: 200
Dolgozói létszám : 24
Óvónői létszám : 15**

Az óvoda vezetője, a program benyújtója:

**Bene Józsefné
Megbízása:2007.08.01.-2012.07.31.**

Az óvoda önállóan működő költségvetési szerv.

1.1. Küldetésnyilatkozat

A több évtizeden át egységes követelményeket központba állító óvodai nevelésről át kellett térni a személyiségközpontú, a gyermek egyéniségét tiszteletben tartó játékos, kötetlen nevelési rendszerre.

A Vadárvácska helyi Óvodai Nevelési Program ennek a szakmai fejlődésnek, szemléletváltásnak sikeres dokumentuma. Megvalósításában az óvoda dolgozói motivációt találtak a jó óvoda megteremtéséhez, ahová a gyermekek örömmel járnak, mert az itt dolgozók meleg gyermekszeretettel fogadják őket és bánnak velük.

Ahol a szülők érzik, hogy gyermekük olyan törődést kap, amely számára a legtöbb örömet adja és a legjobb lehetőséget teremti meg a játékra és ezen keresztül a tanulásra.

Ahol az intézményünk olyan óvoda kíván lenni, amely állandó megújulásra képes a gyermekek érdekében, az ő igényeikhez igazodva.

Ahol a felnőttek az óvodás korosztály (3-6-7 évesek) életkori sajátosságait mindenkor figyelembe veszik és tiszteletben tartják, hogy boldog, szeretetteljes kisgyermekkoruk legyen intézményünkben.

1.2. Az óvoda környezete és jellemzői

Tiszaföldvár város Jász-Nagykun-Szolnok megye 12.000 lakosú városa, a Tiszazug kapujában fekszik. A megye településeihez képest az intézmények ellátottsága jó, három óvodai, három iskolai, egy középiskolai intézménye van. A településen speciális általános iskola is működik, amely a megye fenntartásában van.

Óvodánk a város legnagyobb óvodai intézménye, két épületben hét csoporttal 200 körüli gyermeklétszámmal és 24 dolgozóval működik.

Gazdálkodásunkra évek óta jellemző a működéshez minimálisan elégséges szintű ellátás. Az egyre szűkülő és mindig kevés állami támogatás ellenére az óvoda működési feltételei nem romlottak. A fenntartói és intézményi pályázatok segítségünkre voltak abban, hogy az óvoda környezete szerény mértékben szépült a gyerekek számára fontos eszközökkel, berendezésekkel.

A megyei fejlesztési koncepció sok tekintetben hátrányos helyzetű régióként kezeli a Tiszazugot, amelyben főként a speciális ellátás, oktatási szolgáltatások helyzete nem kielégítő.

Ez is indokolta alapító okiratunk módosítását, az integráció bevezetését.

1.3. Helyzetelemzés

A program bevalásának értékelése, értékek, a szakmai munka eredményei, a módosítás területei

Nevelőtestületünk 1999. szeptemberétől az általunk önállóan kialakított VADÁRVÁCSKA ÓVODAI PROGRAM alapján végzi a gyermekek nevelését, fejlesztését.

Önálló programként készült, saját innováció alapján.

Programunk bevezetésekor célul tűztük ki az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megvalósítását, gazdagítva a helyi erőforrásaink kihasználásával, a lehetséges tartalmakkal.

Az öt év gyakorlata és a megvalósítás során a munkaközösségek, team-ek által végzett folyamatos elemzések, feljegyzések a fenntartó által kért szakértői ellenőrzés is bizonyította, hogy programunkat sikerült jól felépített rendszerként hatékonyan megvalósítani.

A módosítást a szakmai és a törvényi változások, az IMIP-ben megjelenő eredmények és meghatározott feladatok indokolják.

Módosított programunk az IMIP eredményei, a belső szakmai szabályzók, az intézményközi szakmai együttgondolkodás és az elkészített folyamatszabályozások által gazdagodott. Felhasználása segített a tudatos módosítás megvalósításában.

A törvényi változások (gyermekvédelmi feladatok, sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése) szintén teret kap a módosításban.

A szülők felé történő, a gyermek fejlettségéről szóló tájékoztatás módszerei is kidolgozásra kerültek.

Szükséges mértékben iránymutatást igényeltünk külső szaktanácsadói segítség formájában a Jász-Nagykun Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet óvodai szaktanácsadás vezetőjétől.

A módosítás kidolgozásában a nevelőtestület valamennyi tagja részt vett, erősödött a team-munka.

A tudatosan megtervezett és pályázatok által támogatott intézményi továbbképzések, a BGR és minőségirányítási rendszer eredményei gazdagították az intézményi nevelőmunka sikerességét, a szervezet fejlődését, a módosítás kidolgozását.

Az elmúlt négy évben egyre inkább sikerült a gyermeki személyiséget előtérbe helyező, a gyermeki szükségleteket figyelembe vevő, egyéni fejlesztő nevelési szemléletet kialakítani, megőrizve a közösségi, szocializációs tartalmakat.

Nevelési programunk a gyermekek fejlesztésében első sorban preventív fejlesztő tartalmakat közvetít a szenzitív periódusokban alkalmazott támasznyújtás formájában az éppen fejlődő pszichikus struktúrák kibontakozásához, begyakorlásához.

Korrekciós fejlesztés alkalmazása szükséges a fejlődésben bekövetkezett megakadás, lemaradás rendezésére. Ez a szemlélet jellemző egyéni fejlesztő rendszerünkre, ennek szellemében tesszük meg a szükséges módosításokat.

2. Gyermekkép, óvodakép

2.1. Gyermekkép

Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy a gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető, individuum és szociális lény egyszerre.

Óvodánk törekvése, hogy a hozzánk járó gyermekek szívesen induljanak reggel az óvodába, 6 éves korukra alakuljon ki az óvodához, az óvodás társakhoz való pozitív kötődésük.

A mi óvodásunk segítséget kap a fejlődésében jelentkező problémák kijavításának, így beszédhibák, mozgásproblémák, személyiség-magatartászavart speciálisan javítjuk. A OKM 1993. LXXIX. törvényben és az intézmény esélyegyenlőségi tervében leírtaknak megfelelően segítjük a HHH, SNI-s gyermekek beóvodáztatását, fejlesztését.

A kisgyerekeknek alkalma van megszeretni a művészeti tevékenységeket, a zenét, éneklést, rajzolást, vizuális technikákat, meséket, verseket. Megszereti a természetet, megtanulja óvni, védeni a környezete értékeit és hagyományait.

Bátran kommunikál, nyílt, képes kapcsolatteremtésre.

Tudnak óvodásaink szeretetet adni és elfogadni, barátságosak, segítőkészek.

Testileg edzettek, ismerik az egészséges életmód szabályait, megszeretik a szabadban való mozgást, a vizet.

Nevelésünk hatására tudják megkülönböztetni a jót a rossztól az élet területein.

2.2. Óvodakép

Óvodánk a családi nevelés kiegészítője, óvodába lépéstől, iskolába lépésig. Biztosítjuk a gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Különös figyelemmel vagyunk az óvó-, védő-, szociális nevelő-, személyiségfejlesztő funkciók megvalósulására. Óvodánk tárgyi környezete és nevelési rendszere a környezettudatos magatartás mintája.

Óvodai nevelésünk célja: az óvodások sokoldalú, harmónikus fejlődésének a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni, valamint az eltérő ütemű fejlődések figyelembe vételével.

Óvodai nevelésünk célja: az óvodások sokoldalú, harmónikus fejlődésének a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni, valamint az eltérő ütemű fejlődések figyelembe vételével.

A program alapelve

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése. Törekvésünk, hogy nyugodt légkörben, sok élménnyel gazdagodva éljék a gyermekek óvodai életüket. Konfliktuskezelési technikák önálló rendezése.

Kiindulási pontok

Minden gyermek saját képességének, érési ütemének figyelembevételével fejleszthető, nevelhető. A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, az elfogadást, megteremtve a gyermekek biztonságérzetét, képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakulását.

Gyermekeinket egyedi személyiségnek tartjuk, tiszteljük egyéni sajátosságait, elfogadjuk és önmagához képest fejlesztjük, szeretetteljes családi légkörben. Fontosnak tartjuk a bizalom elvét, annak elfogadását, hogy a gyermek saját ütemében fejlődik, támogató környezetben jó mintát követve.

Életkori sajátosságait figyelembe vesszük és az óvodáskorra jellemző játék központú tevékenység rendszert alkalmazzuk.

A gyermekek testi – lelki védelme, szükségleteinek kielégítése és biztonsága érdekében minden feltételt megteremtünk.

Nevelőtestületünk a gyermekek érdekeinek megfelelően önfejlesztő belső motivációjukat kihasználva segíti nevelésüket, tanulási folyamataikat, a mással nem helyettesíthető játék középpontba helyezésével, épít az örömet adó művészeti tevékenységekre, a dominánsan meghatározó mozgásra.

Folyamatosan fejlesztjük az óvodai környezetet fokozva az esztétikumot és javítva a komfort érzetét.

Nevelőtestületünkben a partner központú működés alapelvei szerint végezzük szolgáltatási tevékenységünket. Titoktartási kötelezettségünket a családok és a gyermekek érdekeinek és jogainak védelmében betartjuk.

A gyermeket és a szülőket előítéleteinket félretéve kezeljük, tetteik és viselkedésük alapján bánunk velük. Figyelembe vesszük (szükség esetén) a multikulturális nevelésen alapuló integrációt.

Valamennyi emberi kapcsolatunkban egymás tiszteletét és megbecsülését, az őszinteséget, a kötelesség és felelősség vállalást, a konfliktusok kultúrált kezelését tekintjük fontos alapelveknek.

Céljaink megvalósulása érdekében kiemelten kezeljük a művészeti nevelést, a mozgásfejlesztést.

Fontos területnek tartjuk a környezet tevékeny megismerését és védelmét, környezettudatos magatartás formálását.

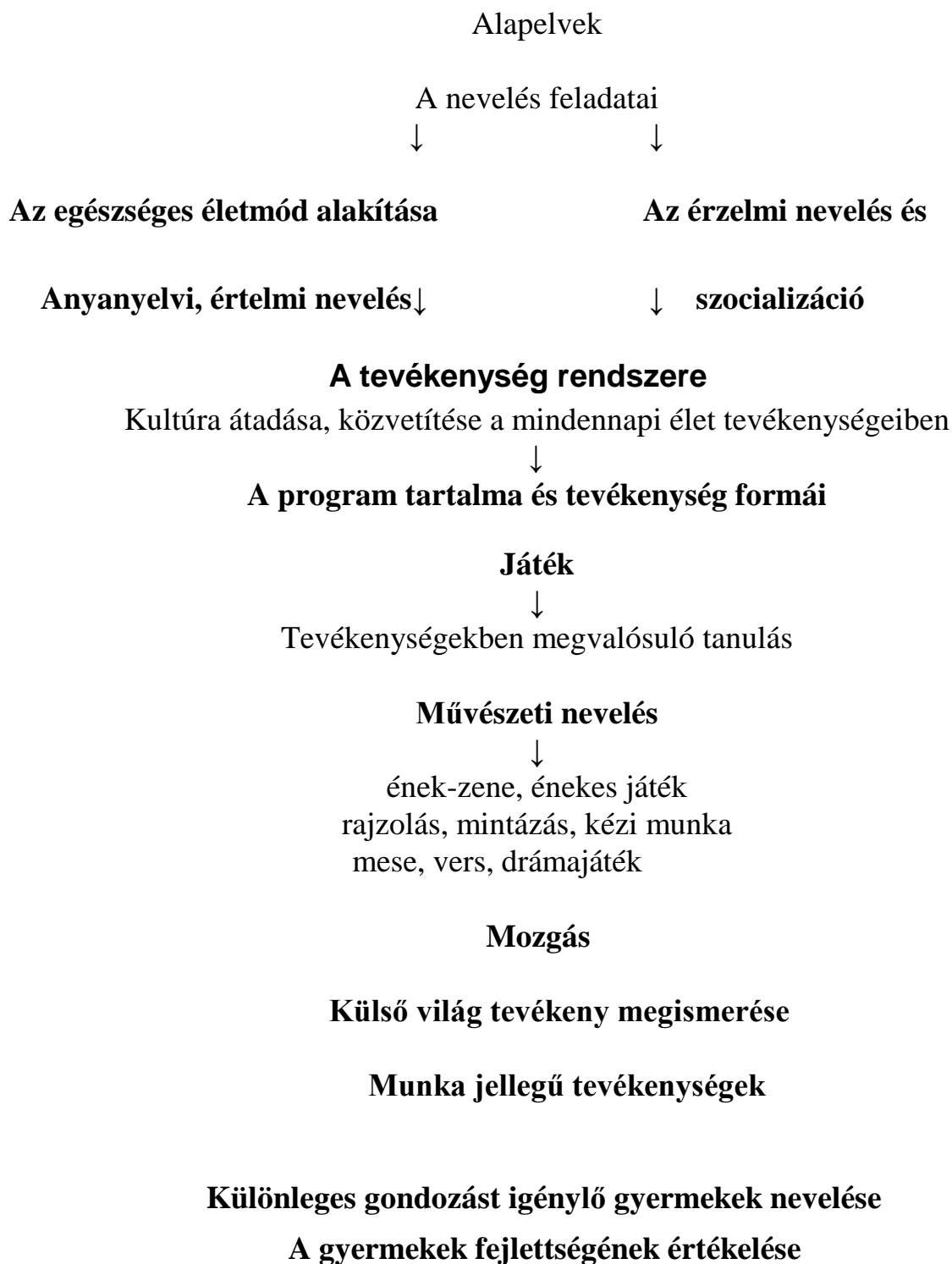
Beépítjük tevékenységeinkbe a hagyományőrzést. Különös tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, a sajátos nevelési igényű, a HH és HHH gyermekekkel való bánásmódra. Ennek érdekében szervezzük a mozgás, a beszéd, az értelem enyhe fokú sérüléseiből, magatartási problémákból adódó egyéni fejlesztéseket.

A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyermek nevelése az óvodában egyéni fejlesztési terv alapján folyik, közösen a magyar állampolgárságú és anyanyelvű gyermekekkel. Az óvodai nevelés magyar nyelvű. A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése az életkori sajátosságok figyelembe vételével, az óvodai nevelési tervvel szemben támasztott követelményeknek megfelelően, játékos módszerekkel, változatos tevékenység- és munkaformákon keresztül valósul meg. Figyelembe vesszük a tevékenységek tervezésénél, szervezésénél a gyermek nemzetiségének kultúráját, hagyományait. Lehetőséget biztosítunk a más kultúrák megismertetésére, bemutatására, óvodai tevékenységbe való illesztésre.

Törekvésünk, hogy nevelésünk és valamennyi hatás – amely a gyermekeket éri, pozitív, előremutató, gyermekcentrikus szemléletű legyen.

Nevelésünkben érvényesítjük a nemek közötti egyenlőség tiszteletben tartását.

2.3. A program rendszerábrája

3. Az óvodai nevelés feladatai

3.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Cél:

- Egészséges életritmus kialakítása, a test és a lélek egyensúlyának megteremtése.
- Egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése.

Feladatok:

A gyermek gondozása:

Testi szükségletük kialakítása – testápolás

Öltözködés

Táplálkozás

Pihenés

Egyéni mozgásigényük kielégítése, mindennapi mozgás

A gyermekek edzettségének biztosítása, egészségének védelme, prevenció és testi nevelési feladatok ellátása

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az óvoda belső esztétikája

Gondozás:

A gyermek tevékenységei: - önkiszolgálás az étkezés, testápolás, öltözködés területén egyaránt

A felnőtt feladatai: - az önállóság lehetőségének biztosítása egyéni sajátosságok figyelembevételével
- a tárgyi feltételek biztosítása

Az óvodába lépés kezdetén a gyerekekről készítsen feljegyzést az óvónő, melyen rögzíti a gyermek fejlettségét, szükségletei kielégítésében kifejtett önállóságát. A növekedés, fejlődés más-más üteme miatt ebben nagy eltérések lehetnek, amely meghatározza a csoport nevelésének tervezését. Folyamatos célzott megfigyeléssel kell segíteni az egyéni sajátosságok feltárását, ebből adódó fejlesztési feladatok megvalósítását. A gondozási feladatok során a gyengéd, törődő magatartással alkalom adódik a testi-érzelmi jó kapcsolat kialakítására.

Testápolás

A 3-4 évesekkel az óvónők és dajkák együtt végzik a tevékenységet, állandó jelenlétükkel segítik a helyes sorrend és a helyes fogások gyakorlását. Célunk a gyerekek tisztaság-igényének kialakítása. Kézmosás, fogmosás, WC-használat utáni teendők. Fontos az érzékszervek védelme, a haj- és bőrápolás, orrfújás. Mondja, mutatja, segíti a felnőtt a gyermek tevékenységét. 4-5 éveseknél mondja, segíti, 5-6-7 éveseknél mondja, ellenőrzi, értékeli.

Öltözködés

Az óvodába lépés pillanatától kezdve fokozatosan alakítjuk öltözködéssel kapcsolatos szokásaikat, törekedve az önállóság eljutásához.

Fontosnak tartjuk saját ruházatkodási stílus kialakítását, az igényes, kulturált biztonságot, ruházatuk tisztántartását, környezetük (öltöző szekrény, pihenőhely, tiszta ruha) igényes rendbe tételét.

Táplálkozás

A gyermekek táplálkozási szokásai eltérőek, ezért nagy toleranciával fogadjuk el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözni kell, de nem kényszeríteni az ételek elfogyasztására a kicsiket. A nap bármely időszakában folyadékról gondoskodni kell, szoktatni kell a gyermekeket arra, hogy bármikor önállóan igyanak.

Az óvodai étkezési szokások kialakításában törekedni kell a minél kevesebb várakozási idővel járó folyamatosságra.

Fontosnak tartjuk a kulturált étkezési szokások megalapozását a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.

teremben és szabad levegőn eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani.

A tevékenységi rendszerben kerül tervezésre a kötelező testnevelés foglalkozás anyaga és feladatai, a zenére végzett mozgás, valamint korrekciós gyakorlatok is.

Pihenés

A gyermekek életkorból adódó napközbeni alvásigényét ebéd utáni időszakban az óvoda elégíti ki. Az alváshoz friss levegő, csend, nyugalom és bensőséges biztonság szükséges. Elalvás előtt csendes mesélés, altatók, dalok dúdolása jó hatású a gyermekek megnyugtatására, csendesítésére.

Nagyobb csoportban, ha nem alszanak, 1 órás pihenés után lehetséges az óvónő által biztosított csendes pihenő, játék, egyéni fejlesztés.

Mindennapi mozgás

Óvodánkban minden korcsoportban, mindennap biztosítani kell a gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését, ha lehet a szabadban. A mindennapi mozgás lehet rövid ideig tartó intenzív futás, vagy szabályjáték, természetes nagymozgások végzése különböző eszközökkel, de pótolhatja a séta is, amely rövid szakaszon intenzívebb tempóval valósul meg.

Az óvónő feladata a differenciált feladatok biztosítása, rugalmas alkalmazkodása az időjáráshoz, napirendhez. Csoportszobába a mozgás lehetősége, játékidőben használható mozgásfejlesztő tornaeszközökkel. A tornának, játékos mozgásnak teremben és szabad levegőn eszközökkel és eszközök nélkül, spontán, vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani. A tevékenységi rendszerben kerül tervezésre a kötelező testnevelés foglalkozás anyaga és feladatai, a zenére végzett mozgás, valamint korrekciós gyakorlatok is.

Egészségvédelem, edzés

A gyermekek egészségének védelmét, edzettségét a javasolt napirend betartása mellett tudjuk biztosítani. A napirend betartása elengedhetetlenül fontos a gyermekek életében. Ez összehangolt napirendeket és nevelési feladatokat jelent. (mellékletben)

Az egészséges táplálkozás érdekében változatos étrendet szeretne biztosítani a szolgáltató. A gyümölcs fogyasztása lehetőség szerint reggel történjen, a folyadékbevitel a nap folyamán mindig biztosított legyen /tea, limonádé, víz/.

Az egészség megóvása érdekében rendkívül fontos a higiéniai szabályok betartása /kézmosás, papír zsebkendő használat/. A mindennapi levegőzés /- 10 C fok fölött/ a gyermekek egészséges fejlődése szempontjából elengedhetetlen, kötelező.

Téli időszakban a szánkózás, csúszkálás, téli örömök folyamatosan megvalósíthatók a szabadban.

Nyáron történik a barátkozás a vízzel, vízhez szoktatás, pancsolás az udvaron.

Az edzési terv tartalmában speciális mozgásformákat is biztosítunk:

- a gyógytestnevelés keretein belül
- akiknek korrekcióra van szükségük.

Szabad játék keretén belül a csoportszobában, udvaron mozgáslehetőséget kell biztosítani.

A felnőtt feladatai:

- Gyümölcs fogyasztás megszervezése mindennap.
- A megfelelő napirend biztosítása, a higiéniai szabályok, szokások kialakítása.
- A környezetvédelmi szokások kialakítása.
- Nyári időszakban az 5-6-7 éveseknek 3 hetes úszás-előkészítést biztosítunk, ezért óvodaszinten minden korcsoportban ajánljuk a vízhez szoktatás programját, hogy a fokozatosság megvalósulhasson (Mellékletben)
- A gyógytestnevelést szakvizsgázott óvónő egyéni fejlesztési terv alapján végzi az óvoda-orvos által készített gyógytestnevelési besorolás alapján. (Mellékletben)
- Az orvosi, védőnői szűrések, feltételek biztosítása, kapcsolattartás.

Valamennyi feladatban az óvónő tájékoztassa a szülőket, vonja be a különböző tevékenységekbe, tegye nevelő partnerré az együttműködésben.

- A betegségek megelőzése, a fertőzések elkerülése gyakori szellőztetéssel, a személyes holmik használatával, zsebkeendő használatával.
- Törekszünk arra, hogy a beteg gyermekeket mindkét óvodában elkülönítsük, tárgyi adottságainktól függően.
- 3-4 éveseknél előfordul a bevizelés (alvás idején főként), ennek tapintatos kezelése, a szülővel együtt a szeretetteljes, segítőkész magatartás segíthet.

Mozgásigény

1./ Szervezett mozgás célja:

frissítő hatás elérése

válljon a gyermek belső indíttatásává, örömmel végezze

Fajtái:

mindennapi foglalkozás,

szabad mozgás,

séta,

túra,

kirándulás.

A óvónő feladatai:

- A mindennapi mozgást irányítja, differenciált feladatvégzéssel igazodjon a napirendhez, időjáráshoz, többi csoporthoz.
- Gyakorlatsorok alatt előkészíti a heti testnevelés mozgás anyagát.

2./ Mindennapi mozgás tartalma:

Versenyjáték
Zenés torna
Futás
Séta

3./ Testnevelés foglalkozás:

Dr. Tótszóllósné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában c. Könyv alapján végezze a mozgásfejlesztést.

Az óvónő feladatai:

- A testneveléshez szükséges eszközök biztosítása.
- Átöltözés megfelelő ruházatba felnőttek, gyerekek egyaránt.
- Ha az időjárás lehetővé teszi, mindig szabad levegőn történjen a testnevelés.
- Létszámtól, mozgásanyagtól függően két csoportba szervezeten történjék meg a testnevelés foglalkozás.

4./ Séta:

Célja:

Mozgásigény kielégítése

Környezetükre való ráfigyelés, tájékozódás

A gyaloglás öröme, szokásrendszerek kialakítása

Évszaktól türggetlenül történjen a séta. Már 3-4 éves kortól kezdjünk sétálni a gyermekekkel, mindig céllal történjen, a fokozatosság betartása a séta időtartamára és az út hosszára egyaránt érvényes.

(Kisérők számát a Munkavédelmi Törvény írja elő.)

5./ Túra:

Célja:

- Rácsodálkozás a természet szépségeire, tapasztalatszerzés.

Az óvónő feladatai:

- Túraterv, túrában részt vevők.
- Életkortól függően elérhető távolságokra szervezzük gyalogosan.
- A túrát megfelelő tartalommal töltjük meg.
- A folyadék, élelem biztosítása, pihenő szakaszok biztosítása.

- Alapvető egészségügyi felszerelés biztosítása.
- Megfelelő öltözet.
- Elérhetőség biztosítása.

6./ Kirándulás:

Célja:

- A szabad mozgás örömeinek biztosítása.
- Csoportszobában: eszközök bátor használatával.
- Szabadban: spontán mozgástapasztalat szerzésével.

Az óvónő feladatai:

Nyilatkozat aláírása a szülőkkel.

Csoportszobában feladat:

- Eszközök biztosítása (szőnyeg, ugrálólabda, gumiasztal, stb) mindennapi lehetőséggel a szabályok betartása mellett.
- Megfelelő játék és mozgásterek kialakítása.

Szabadban feladat:

- Eszközök biztosítása a nagymozgáshoz (labda, ugrálókötél, függeszkedési lehetőségek, pl. hinták, kosárlabdapalánk, foci stb.).

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

Kimeneti jellemzői:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fésülködnek, fogat mosnak, a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, rendbe tartják azokat. zsebkendőjüket önállóan használják.
- A kultúrált étkezési szokások igényükké válnak, az étkezés eszközeit önállóan, készség-szinten használják.
- Teljesen önállóan öltöznek (ruha ki-be gombolása, cipőfűzés-kötés stb.), ruhájukat rendben a polcukra helyezik.
- Környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Szívesen tartózkodjanak a szabad levegőn, bátran használják a csoportszobai és udvari mozgásfejlesztő eszközöket.
- Tevékenységeikben megjelenik a környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

3.2. Érzelmi nevelés, szocializáció

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.

Cél:

Az egyén személyiségének, tulajdonságainak, képességeinek fejlesztése, amely alkalmassá teszi őt a közösségi élet szabályainak és a változó környezeti hatások elfogadására, betartására, azokhoz való alkalmazkodásra.

Önmagát és másokat elfogadó magatartások, tulajdonságok, képességek kibontakoztatása a közösségen belül.

Feladat:

- Szeretetteljes, családi légkör kialakítása, fenntartása, mely biztonságot nyújt a gyermek számára az óvodáskor ideje alatt.
- Konfliktuskezelő készség, alkalmazkodóképesség fejlesztése.
- A társas kapcsolatok kialakítása érdekében a pozitív érzelmek erősítése.
- A gyermek szociális érzékenységének, fejlődésének segítése, éntudatának alakítása, önérvényesítő törekvéseinek támogatása.

A közös élményekre épülő közös élmények gyakorlása, a szocializáció szempontjából különös jelentőségű. Fontosnak tartjuk a szokás-, és normarendszer kialakítását, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlesztését.

Az utóbbi néhány évben jelentős változást tapasztalunk a gyermekek fejlődésében. Egyre inkább szembetűnő a késői érés, az önállóság és a szociális magatartás területén.

Ahhoz, hogy a problémával küzdő kisgyermeket támogatni tudjunk, szembe kell néznünk azzal, hogy felelősséggel kell megválasztanunk nevelői beállítottságunkat. El kell jutnunk minden ránk bízott gyermek megértéséig és elfogadásáig.

Egyre több kisgyereknek van alkalmazkodási problémája, amely időnként megnöveli a konfliktushelyzeteket a csoport életében.

A nevelési gondok gyakoriságának növekedése, a problémák súlyosbodása, összetettsége az intézményes nevelés keretei között folyó nevelés-tanítás feladatait sokrétűbbé, bonyolultabbá tette.

Megfelelő módszerek megismerése reményében a kollektíva egy része elvégezte a Gordon-tréninget, a nevelőtestület fele megismerkedett könyvalakban a viselkedésrendezés módszereivel. Célravezető módszerek tartjuk az individuálpszichológiai módszereit.

A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában a szocializáció szempontjából jelentős a modellértékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés.

Látjuk, hogy szükség van rá.

Igaznak érezzük Viktor E. Frankl szavait pedagógusokra:

*„sem nem alkalmazható minden módszer sikeresen minden esetben,
sem nem lehet minden terepeutának minden módszer a kezében azonos
hatékonysággal.”*

A Vadárvácska óvodában elterjedt nevelői hozzáállás a pozitívumokra való odafigyelés.

„Kapt rajta a gyermeket, amikor jó.”

Sikeresen alkalmazzuk a pozitív megerősítéseket. A jó kapcsolat és a bizalom a pozitív nevelő hatások befogadásának alapja.

Az óvodához, a társakhoz, az óvó nénikhez, dajka nénikhez fűződő kapcsolatok kialakítása a beszoktatással kezdődő folyamat.

Az óvodai felvétel feltételei:

Abban az esetben nyerhet felvételt a gyermek, ha

- a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti,(1993. évi LXXIXI. tv. (24.§) (1.)
- ha az óvodába lépéskor alakulóban van szobatisztasága,
- ha szükségét jelzi,
- ha önállósága kialakulóban van étkezés terén.

Alapító Okiratunk szerint óvodánkba felvételt nyernek problémával, speciális törődést igénylő betegséggel, fogyatékossgal, enyhe fokon idegrendszeri rendellenességgel, magatartási zavarral küzdő gyermekek is, amennyiben az óvodai közösség motiváló hatással van a gyermekekre.

Ha külső szakemberek segítségével megállapítjuk, hogy az óvodai közösség a gyermek számára nem megfelelő közeg a fejlődéséhez, abban az esetben továbbtanácsolhatjuk.

A beszoktatás:

Célja:

- Az otthonos, biztonságot nyújtó környezet teremtésével érzelmi biztonság kialakítása.
- Érezze jól magát a gyermek az óvodában, ezáltal a szülő bizalmának elnyerése.

A beszoktatás kötelező szabályai:

- Minden korcsoportban szükséges 3-4-5 éveseknél is.
- Előzetes családlátogatás a szülők beleegyezése esetén a törvénynek megfelelően, a beszoktatást megelőzően történjen és lehetőleg szeptember végéig fejeződjön be (kérdőívek a mellékletben).
- A beszoktatás mindig a csoportban dolgozó két óvónő és dajka egésznapos tevékenysége
- A beszoktatás a fokozatosság elvét betartva folyamatosan, az anya részvételével történik, így az anya (szülő) biztonságot ad gyermekének és megismerheti az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait.
- A gyermek érdekében az óvónő vállalja fel az adódó konfliktushelyzet megoldását, így a szülő számára szolgáljon mintául, ezzel segítve a partnerkapcsolat kialakítását.

Az óvónő feladatai:

- Otthonos, derűs légkör kialakítása.
- Törekvés a személyes kapcsolat kialakítására mesével, verssel, ölbéli játékokkal.
- Sok-sok érzelmi megerősítés.
- A gyermek viselkedése, egyéni fejlettsége alapján az óvónő szabad abban a döntésében, hogy a szülő részvétele mennyi ideig indokolt a gyermek beszoktatásában.
- A gyermekről készült feljegyzések megkezdése (óvodai bemenet, anamnézis kérdőív).
- Dátum szerinti jelölés a gyermek beszokásáról, az alábbi kritériumok alapján.

A sikeres beszoktatás kritériumai:

- A gyermek jelzi szükségleteit a csoportban dolgozó felnőtteknek.
- A hozzá intézett kérdésekre válaszol.
- A felnőttekkel szívesen beszélget.
- A tevékenységekbe szívesen bekapcsolódik.
- A gyerekek között felszabadult, tevékeny.
- Nyitott és elfogadó.
- Csoportba lépéskor könnyen válik el a szülőtől.

Ezen kritériumok jellemzőit táblázatba foglalva, dátumozva készítjük el a gyerekekről (óvodai bemenethez).

3.2.1. Kapcsolatrendszerek

I./ Gyermek-felnőtt kapcsolata

Az óvoda minden felnőtt dolgozóját jellemezze a vidámság, a tolerancia, őszinteség és a gyermek tisztelete.

Célja:

A bizalmas légkörben a gyermek egyéni jellemzőinek megismerése, ezáltal a személyre szóló nevelés feltételének megteremtése.

A gyermek és a felnőtt kapcsolatának bizalomra épülő kialakítása, mely alapja a szeretetteljes családi légkörnek.

Folyamatosan éreztessük a gyermekkel, hogy számon tartjuk, szükség van rá. A reggeli üdvözlés szeretetteljes és örömteli legyen. A gyermekek fogadása és hazabocsátása mellőzhetetlen és fontos.

A pihenés megszervezése különös gondosságot igényel. E tevékenység közben is mutasson az óvónő nagy-nagy türelmet. A nyugodt, családi légkör érzetét az állandó altatók dúdolgatása is erősíti. A halk énekelgetés megnyugtató, álombaringató. Mindig kerüljön sor mesehallgatásra is ebben az időszakban.

Legyen ez meghitt együttlét.

A csoportban dolgozó felnőttek viselkedése, cselekedete modell értékű a gyermekek számára, egyéni fejlődésükre hatással van. Tudatosan törekedjünk arra, hogy minden gyermekben fedezzük fel azt a képességet, tulajdonságot, amely az egyén erőssége, és ami az ő fejleszthetőségének az alapja lehet.

Fontos minden korcsoportban az egyéni fejlettség feltérképezése, a fejlesztés ütemének megtervezése, az együttélés szabályainak kidolgozása, a gyermekekkel való megismertetése. (Célzott megfigyelésekkel, mérésekkel) (Mellékletben).

Az óvodapedagógus mindig tartsa szem előtt az egyén fejlettségi szintjét, életkorát.

Legyen határozott, következetes, derüljön ki a gyerekek számára, hogy mit-miért tart helyesnek és mit-miért utasít el.

Minden felnőtt toleranciára és megértésre törekedjék, ebből alakul ki később a gyermekekben az egymás iránti tűrőképesség.

Fontos feladat a gyermekek megfelelő ösztönzése a nevelés valamennyi területén. Tudjuk, hogy a figyelemnek minden formája, amely közvetlenül követ bizonyos magatartást, megerősítésként hat.

A gyermekek különböznek egymástól testi-idegrendszeri sajátosságokban, nyelvi kifejezőkészségük, társas magatartásuk, érzelmeik, érdeklődésük, aktivitásuk terén.

Az érdektelen, motiválatlan gyermekre külön szenteljen figyelmet az óvónő.

Minden felnőttre vonatkozó szabály: **TILOS!** Megkülönböztető címke, elmarasztalás, mert adott helyzetben másként reagált, mint a többség.

Az óvónő feladatai:

- Észrevenni a tehetséges, retardált, a viselkedési problémával küzdő gyermekeket.
- Tetteivel, szavaival kifejezni, hogy a gyermekek közötti különbségek eltérő fejlettségi szinten természetesek.
- Minden esetben a gyermek önbizalmának erősítése és sikerélmény biztosítása.

Adminisztrációs feladat:

- Naplóban jelezni, leírni a tüneteket.
- Belső konzultációk, vezetővel, belső gondozóval.
- Szülővel megbeszélni, okokat feltárni.
- Ha szükséges, külső szakember segítségét kérni.

2./ Gyermek-gyermek kapcsolat

Célja:

- Pozitív én-kép kialakítása, a gyermek fogadja el önmagát és társait.
- Minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát (én és a másik elkülönülése).

Az óvodai csoport közösséggé alakulásának legfontosabb feltétele, hogy a gyermek jól érezze magát az óvodában, mert csak így válik kezdeményezővé az egyes tevékenységekben.

Az óvónő feladata:

- Segítségadás, pozitív megerősítés az én-tudat, én-kép kialakulásának időszakában.
- Az egymás iránti érdeklődés felkeltése.
- Éreztesse a gyermekkel, hogy számon tartja, szükség van rá.
- Az egymásra figyelés, tolerancia kialakítása.
- Közös tevékenységek, közös élmények szervezése (a gyermekek részvételre - ösztönzése (ezzel az összetartozás érzetének erősítése).
- Szoktassa a gyermekeket a másság elfogadására.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szabályainak a betartása.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Tekintettel vannak egymás megnyilvánulásaira.
- Elfogadják egymást adottságaikkal együtt.
- Segítenek egymásnak.
- Érdeklődnek egymás iránt.
- Konfliktusaikat igyekeznek egymás között durvaság nélkül megoldani.
- Élmények hatására érzelmeiket verbálisan is kifejezik.
- Tudnak uralkodni indulataikon.
- Képesek a koruknak megfelelő udvariassági formák betartására.

Közös élmények, távlatok, hagyományok, ünnepek

Célunk a hétköznapiaktól eltérő, örömteli érzelmi feltöltődést és átélést biztosító eseményekkel a gyermekek közös és egyéni élményeinek a biztosítása. Az ajándékozás, az ünneplés, a várakozás öröme, a közös készülődés másokkal együtt.

Feladat az óvodai szintű és csoportszintű események szervezése, távlatok felállítása. Hagyományokban visszatérő, örömteli események, ünnepi előkészületek, ünnepek szervezése, egyéb rendezvények, részvétel mások által szervezett eseményeken. Az ünnepek tartalmának megismerése a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelően. Az összetartozás érzésének, élményének erősítése. Az ajándékozással kapcsolatos öröme érzésének felkeltése, az ajándékok megbeszélése.

Óvodai szintű események, hagyományok

- ❖ Minden évszakban közös egész napos kirándulás, kiválasztott helyszínen.
- ❖ Szüret.
- ❖ Sportnap, gyermeknapi rendezvény szülőkkel együtt.
- ❖ Május utolsó péntekjén a nagycsoportosok ballagása.
- ❖ Nagycsoportosok iskolai látogatása.
- ❖ Kirándulás a ballagó nagycsoportosokkal.
- ❖ Születésnapok megünneplése, esetleg névnapok megünneplése.

Távlatok felállítása

Minden esemény, amely közös készülődéssel, tervezéssel jár, örömmel, várakozással tölti el a gyermekeket, ezért fontos a közös felkészülés. Az óvónők feladata, hogy a gyermekek tudjanak ezekről az időpontokról és közös készülődés és örömteli várakozás előzze meg valamennyi jelentős óvodai eseményünket.

Valamennyi ünnepnek az adott év működési rendjében határozzuk meg az időpontját, szervezési teendőit, nevesítjük felelősét.

(Az ünnepek tartalma, a szervezés, a szimbólumok stb. a mellékletben szerepelnek.) (Rendezvényszervezési folyamatszabályozás)

3.2.2. Az óvodai élet ünnepei, tartalma

Mikulás	Szülőkkel együtt szervezett, a Mikulás csomagot oszt
Karácsony	Zárt óvodai ünnep, előző nap a nagycsoportokban Betlehemes játék a szülőknek
Farsang	Szülőkkel együtt szervezett
Pünkösöd	A csoport fejlettségétől függ
Anyák napja	Szülőknek szervezett
Évzáró, ballagás	Nagycsoportosok számára szülőknek szervezett

Társadalmi ünnep: Március 15-e

Kötelező feladat a hagyomány szimbólumainak megismertetése. A nagyokkal 5-6-7 évesekkel Himnusz, Szózat, az ünnepen való viselkedés szabályai.

Ezen az ünnepen kapcsolódás a településen szervezett eseményekhez. Az óvoda fellobogóztatása, nemzeti zászló, mint szimbólum megismertetése.

Egyéb rendezvényeken való részvétel

Évi egy-két alkalommal színház, bábelőadás megtekintése. Kiállítás, vagy múzeumlátogatás csak 4 éven felüli gyermekek részére.

3.3. Anyanyelvi-, és értelmi nevelés megvalósítása

3.3.1. Anyanyelvi nevelés

Cél:

- a gyermek beszédállapotának felmérése után beszédkedvének felkeltése
- beszédképességének fejlesztése, szókincsének bővítése, melynek során alkalmassá válik a fejlett kommunikációra,
- az óvónő és a csoport elfogadó attitűdjéből következően a gyermek képessé válik a nyílt, őszinte, helyes megnyilvánulásokra.

Feladat:

- az óvodába kerüléskor a gyermek beszédképességének megismerése, felismerése és óvodai bemeneten való rögzítése, esetleges szervi hibák feltárása (nyilatkozat),
- a gyermek természetes beszédkedvének fenntartása, fokozása, (meghallgatás, kérdések támogatása, válaszok),
- a gyermek egyéni kommunikációs képességének fejlesztése, az óvónő az óvodai környezet és a segítő pedagógusok (logopédus) bevonásával egyéni program alapján (szakirányú nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus),
- a környezet, család és óvoda beszédpéldája, változatos kommunikációja és együttműködése járuljon hozzá a gyermek ilyen irányú fejlődéséhez, nyelvi játékok és természetes beszédhelyzetek teremtésével a nevelési terület célkitűzéseinek megvalósítása érdekében,
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés,
- anyanyelvi fejlesztés mintaadással, javítgatások nélkül.

A beszédmegértés, beszédészlelés a gyermekek nyelvi képességei fejlesztése az óvodai tevékenységek rendszerében valósulhat meg.

A fonémahallás fejlesztését *Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit* „*Figyelj, fülelj, játsszunk a hangokkal*” című könyve alapján programszintre emeltük.

Anyanyelvi fejlesztési lehetőségek és feladatok az egyes tevékenységekben:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat.

- légzési technikai játékok, kineziológiai technikák alkalmazásával,
- a lehetőségek kihasználása a kommunikációra, párbeszéd kialakítására,
- dramatikus játékokban (hangszín, hangerő, mimika gyakorlása),
- hangutánzó játékok,
- fonémahallást fejlesztő játékok

Mese-vers, dramatikus játék

- a versekből, mesékből sok új fogalmat ismerhetnek meg, bővül szókincsük,
- a népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, hangkapcsolatok törvényszerűségei.

Ének-énekes játékok

- a mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa,
- hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét,
- a hangutánzó szavak énekelésével a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését teszi lehetővé,
- az énekes játékok alkalmat adnak a szókincs bővítésére.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

- mesék, versek, ünnepek, énekes játékok eseményábrázolásai, ha kell szóbeli kiegészítései,
- ábrázolás szakszavainak, technikai fogások, eljárások neveinek alkalmazása,

Mozgás- mozgásos játékok

- az arc izmainak megformáztatása, légzésgyakorlatokkal, a helyes beszédlégzés és a megfelelő magán- és mássalhangzó artikuláció kialakítása,
- hangutánzó szavak használata kül-, mozgásos játékoknál (pl. grimaszjáték, testtartás játék, modorjáték)

Külső világ tevékeny megismerése

- matematikai mennyiség, forma, szín alak megismerése, alkalmazása beszédünkben,
- névutók használata a kialakult beszédhelyzetekben,
- séták, kirándulások során a gyermek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztése,
- alapvető viselkedési és illemszabályok gyakorlása (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, véleményilvánítás, kérés stb.)
- kívánságaik, észrevételeik, érzelmeik kifejezése, megfogalmazása.

Az anyanyelvi fejlődés főbb jellemzői

- a gyermekek az egyéni fejlettség fokán szívesen beszélnek,
- ismerik a környezetükhöz tartozó fontosabb tárgyak nevét, a fontosabb szavakat, amelyek mozgást, cselekvést, tulajdonságot jelölnek,
- az ismert felnőtteket nevükön szólítják és beszédükben alkalmazni tudják az ismert szavakat,
- megértik az óvónő közléseit és néhány szóval ők is tudják magukat érthetően kifejezni,
- tisztán ejtik a magánhangzókat és mássalhangzókat.

(Orthotéka: Javasolt szakirodalom)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- tisztán ejtenek minden beszédhangot, beszédjük többnyire jól érthető,
- az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, megfelelő hangzású, hanglejtésű, hangerejű és tempójú legyen,
- elbeszélésük folyamatos, de még nem mindig követetik a történések logikai, időbeli sorrendjét,
- aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket,
- nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt és párbeszédben vesznek részt, végighallgatják, végigvárják mások megnyilatkozását, (drámajátékok)
- helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódot,
- beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.

3.3.2. Értelmi nevelés

Az óvodai nevelésben a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira építünk, ennek érdekében változatos tevékenységeket biztosítunk, melyeken keresztül a gyermek további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A „külső világ tevékeny megismerése” témakörei alapot adnak a komplex, változatos tevékenységformák megszervezéséhez.

Az értelmi nevelés feladatai:

- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, ezek gyakorlati alkalmazása,
- az értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelési munka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában törvény által előírt kötelezettsége. Az óvodapedagógus modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

4.1.1. Óvónőkép

Az óvodánkban dolgozó óvónő szereti az óvodai munkát, hivatásának érzi azt, kötődik a Kossuth Úti Óvodához. Képes azonosulni az Alapprogramban, a Helyi Óvodai Nevelési Programban és az IMIP-ben megfogalmazott célokkal és feladatokkal.

Gyermekszeretete az elkötelezettségében és a gyermekekkel való következetes nevelői magatartásában nyilvánul meg. Folyamatosan fejleszti személyiségét, önismeretét, fontosnak érzi a saját lelki egyensúlyának megteremtését. Tetteiért vállalja a felelősséget. Emberi kapcsolatai javítására törekszik minden szinten. A lehetőségeket keresi a gyerekek közötti tevékenységek színvonalas megszervezésére, betartja a kötelezettségeket. A célok megvalósítása érdekében összehangolt munkát végez a csoportban dolgozó valamennyi felnőttel.

Modell szerepét átérzi, külső megjelenése ízléses, harmónikus, viselkedése szülőknek, gyermekeknek példaértékű. Kerüli a kihívó beszédet, magatartást és megjelenést. Konfliktusait kulturáltan kezeli, nyíltan és őszintén nyilatkozik problémáiról. Attitűdje pozitív, fejlesztő, előrevivő, kerüli a kemény, diktatórikus megnyilvánulásokat, tettegességet nem engedhet meg magának.

Titoktartási kötelezettségét a gyermekek érdekében köteles betartani.

4.1.2. Dajkakép

Az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai neveléshez.

Az óvodai csoportokban zajló munkát elkötelezettségből, gyermekközpontú szemlélettel végzi és segíti, mivel az óvónő közvetlen segítő munkatársa.

Képes azonosulni az óvónő által meghatározott célokkal, feladatokkal. Képes alárendelni személyes érdekeit a közös céloknak, nem hagyja segítség nélkül a munkatársait és az ellátásra szoruló gyermekeket. Tudomásul veszi segítő szerepét. Folyamatosan fejleszti személyiségét, önismeretét, fontosnak érzi saját lelki egyensúlyának megteremtését, tetteiért vállalja a felelősséget.

Modell szerepe: átérzi annak jelentőségét, hogy megjelenése, viselkedése hatással van az óvodásokra és a felnőttekre. Kerüli a kihívó beszédet, magatartást, megjelenést.

A konfliktusokat kultúráltnan kezeli, nyílt, őszinte véleménnyilvánítással segíti azok megoldását, emellett a csoportban adódó, gyermekekkel kapcsolatos tájékoztatásban nem nyilatkozhat a szülő felé. Megnyilvánulásai pozitívak, előremutatóak, dicsér, buzdít, segít.

Attitűdje pozitív, fejlesztő, előrevivő, kerüli a kemény, diktatórikus megnyilvánulásokat, tettegességet nem engedhet meg magának.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátásában szükség esetén a megfelelő szakember bevonásával dolgozzuk ki az egyénhez, családhoz illesztett megoldásokat.

4.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda feltételrendszere mindkét óvodai intézményben biztosítja a gyermekek egészséges életmódra nevelésének színvonalát. Az óvodánkban a két tagintézmény más-más feltétellel működik. Fokozatosan alakuló feltételeink teszik színvonalasabbá munkánkat. Mindkét óvoda épülete külön csoportonként rendelkezik saját mosdó és öltöző helyiségekkel, így jobb feltételekkel végezheti a gondozási feladatokat.

Az óvónők törekedjenek az egészséges feltételek biztosítása mellett az óvoda belső helyiségeinek otthonossá, barátságossá tételére. A dajkák a folyamatos portalanításra, szellőztetésre, tisztaságra ügyeljenek.

A csoportszobákban sok funkciót kell végrehajtani, étkezést, alvást, játékos tanulást, sok esetben mozgást. Erre akkor tehető alkalmassá, ha a tér mobil elemekkel változtatható. Évente lehetőség van a berendezés átalakítására, fejlesztésére, amikor az esztétikum és a praktikum elveit kell összehangolni. Az óvodában kerülni kell a sötét-hideg színeket, a függönyök, takarók, szőnyegek vidámak, világosak és meleg színűek legyenek. Vonják be a csoportszoba alakításába a dajákat és a szülőket is az óvónők.

Az ablakra olyan függöny kerüljön, amely szabaddá teszi a fény beáramlását.

Fűtés esetén párologtatók elhelyezése szükséges a csoportszobában.

A csoportszobában legyen pihenő, kuckó -, ahol a fáradt, zaklatott kisgyermek meghúzódhat, pihenhet, kerülni kell a túlszűfolt tereket.

Óvodánk megfelelő munkakörnyezetet biztosít dolgozóinak, valamint megteremtjük annak lehetőségét, hogy az óvodai nevelésben együttműködő szülőket is fogadjuk.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda tárgyi környezete és tevékenységi rendszere a környezettudatos magatartás mintája. A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. Ezen dokumentumok igazodnak a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremthetnek a gyermekeknek. Tevékenységeinkben a játéknak kitüntetett szerepe van. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését az óvodapedagógusok által készített – kötelező és nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok szolgálják.

4.3.1. N a p i r e n d /javaslat/

6.30 -	7.15	Gyülekezés egy csoportban, szabad játék (Tanévenkénti megállapodás szerint)
7.15 -	8	Saját csoportban gyülekezés, szabad játék
8 -	9	Folyamatos tízórai
7 -	10.30	Szabad játék Kötetlen mindennapi tevékenységek Kötetlen heti 1 x szervezett tevékenységek Kötelező heti 1 x szervezett tevékenységek
10.30 -	11.15	Levegőzés, udvari játékok 1-10 C fölötti hőmérsékleten minden óvónő feladata a gyermekek mindennapi levegőztetése
11.15 -	12.30	Ebéd, a kicsik korábbi kezdéssel, a nagyobb később. Folyamatosan a csoportban dolgozó óvónők szervezése alapján
12.30 -	14.30	Pihenés (II. Félévben a nagycsoportosok közül a nem alvó gyermekek részére csendes fejlesztő tevékenységek szervezése
14.30 -	15.30	Folyamatos ébredés, teremrendezés, uzsonna, szabad játék,
16.30 -	17.00	Összevont csoportban szabad játék, hazabocsátás

4.3.2 A program tartalma és tevékenységformái

Programunk fő törekvése, hogy az életkoronként dominánsan érésben levő képességek kialakulásához, fejlesztéséhez optimális begyakorlási lehetőségeket biztosítsunk.

Minden gyermeket egyéni érésnek megfelelően segítsünk, neveljünk, fejlesszünk. A Vadárvácska Óvodai Program nevelési keretét, egyfelelől a gyermek természetes megnyilvánulási formái, másfelől az óvoda kultúra átadó hatásrendszerének együttese, kölcsönössége, harmóniája határozza meg.

Kultúraátadás közvetítése a mindennapi élet tevékenységeiben

Programunk a kultúraátadást az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvónő építse be nevelésébe mind azt, amelyek átörökítik, közvetítik az örök emberi értékeket. Programunk koncepciója szerint a környezet megismerésére, nevelés köré csoportosítottuk az óvodai nevelés témaköreit.

Az évszakok változásaira, a hónapok aktuális eseményeire építettük a játék tevékenységet gazdagító témákat. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus kiinduló pontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, élményeket. Ezekre építve új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva juttatja el a gyermeket egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve. A tartalmi kidolgozásnál a gyermekek alapvető megnyilvánulási formájára a mozgásra és a játéokra alapozva szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és nevelési feladatokat.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Ebben az életszakaszban a gyermek mozgásának fejlettsége képet ad az általános fejlettségi szintről, a fejlődés tempójáról. (Melléklet – mozgásmérés)

Programunkban alapvető szerepe van: a mozgásfejlődés nyomon követésének, megsegítésének. Az aktuális nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig. A gyermekek belső késztetésből keresi ezeket a mozgáslehetőségeket, mert az idegrendszerük struktúrállódása igényli ezt. A mozgások ingerlik a vestibuláris központot és így módon segítik az idegrendszer szerveződését, a gyermek egész személyiségének fejlődését.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a gyermekeket megfigyelve, mozgásfejlődésüket nyomon kísérve biztosítsuk számukra megfelelő feltételeket és eszközöket ezekhez a tevékenységekhez.

3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlesztése.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúly-készség fejlesztése.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére fordítsuk a legnagyobb hangsúlyt.

A kiemelt mozgásfejlesztés a napi tevékenységekben komplexen, a szabad játékokban és a kötelező testnevelés foglalkozásokon valósul meg.

4.4. Az óvoda kapcsolatai

4.4.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldását.

Célja:

- szociális, óvó-védő funkciók gyakorlásában az óvoda alapvetően a családdal együttműködve éri el a gyermekek rendszeres óvodába járását, aktív részvételét az óvodai életben és a szocializálódást,
- célunk továbbá a szülők segítése, segítőpartnerré tétele (szakemberek bevonásával).

Feladataink:

- a beiratkozás során információk nyújtása a szülő számára,
- tájékoztató szülői értekezlet szervezése,
- kiscsoportos teadélután szervezése.

A szülők bevonása az óvoda mindennapi életbe a következő formákban:

- az egyéni beszélgetéseken a gyermek fejlődési üteméről beszámoló (fogadóóraszerűen),
- csoportonként évente lehetőség biztosítása a szülőknek a csoport életébe, tevékenységeiben való részvételre (nyíltnaposzerűen),
- munkadélutánok szervezése, nagyobb rendezvényekre való készülődés jegyében,
- ünnepek szervezése – csoportonként, valamint óvodaszinten jeles napok hagyományörzés jeles napjainak, rendezvényeken való részvétele
- közös kirándulásokon, túrákon való részvétel biztosítása,
- szülői értekezletek, beszélgetések, aktivizáló módszer alkalmazásával.

A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei és együttműködések alkalmával.

Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás-, szabályrendszerét és tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak kialakításában.

A szülők bevonása az óvoda mindennapi életébe:

- Minden korcsoportban időszakonként szükséges a szülővel egyéni beszélgetésen tisztázni a gyermek nevelésével kapcsolatos problémákat,
- kötelező a nagycsoportban a szakvélemény kiadása előtti tartalmas beszélgetés, a döntés megkönnyítésére az iskolakezdés időpontját illetően,
- a szülők jelentős segítséget adnak saját munkájukkal és anyagi hozzájárulásukkal is az óvodának (Alapítványon keresztül is),
- igénylik az óvodai tevékenységekbe való betekintés lehetőségét, amelyet az óvónővel való egyeztetés után bármikor megtehetnek,
- tavaszi időszakban a csoportok kijelölnek egy-egy időszakot, amikor szívesen fogadják a szülők érdeklődését, akár nagyobb létszámban is,
- munkadél előtt – délután során segítséget adnak a szülők a Mikulás, a Karácsonyi vásár, a Farsang, az Alapítványi Bál, a Gyermeknap szervezési feladataiban, eszközeinek elkészítésében,
- aktívan szerepelnek a szülők a gyermekek részére szervezett csoport-ünnepeken, illetve süteménnyel kedveskednek a gyerekeknek. (lásd ünnepek)
- az óvónők környezet-megismerés, környezetvédelem programja alapján a tanév során többször szerveznek csoportonkénti kirándulást, túrát, nagyobb sétát, melyhez minden alkalommal kéri a szülők részvételét, segítségét.

A szülői értekezletek a szemléletformálás, a szülő nevelési attitűdjének alakítására, a gyermeknevelés általános, a korosztály sajátosságaiból adódó problémáinak megvitatására teremtenek lehetőséget. Az értekezletek nagyon jó alkalmat teremtenek az óvodai munka céljainak, feladatainak megismertetésére, melyet a szülővel való egyéni beszélgetés során saját gyerekekre vonatkoztatva realizálni lehet.

Közös kirándulások, ünnepek, teadélutánok szervezésével jó kapcsolat kialakítására kell törekednünk a szülőkkel. Nevelési elveink elfogadására, megismertetésére kell törekednünk a szülők irányába.

4.4.2. Az óvoda további kapcsolatai

- óvodába lépés előtti intézmények (bölcsőde, egyéb szociális intézmények),
- az óvodai élet során a nevelést segítő intézmények

Az óvoda alakítson ki egészséges kapcsolatot az alábbi szervekkel:

- Pedagógiai szakmai szolgáltató intézmény (megyei)
- Nevelési Tanácsadó (helyi és megyei)
- Speciális Képességeket Vizsgáló Bizottság (megyei és helyei)
- Egészségügyi szolgáltatókkal:
- Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézményekkel (helyi és regionális)
  - Védőnő
  - Gyermekorvos
  - Fogorvos
- Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézményekkel (helyi és regionális)
- Családsegítő Intézménnyel
- Közművelődési Intézménnyel

Az óvoda és az óvodai élet utáni intézmények (iskola) kapcsolata

Cél:

- kölcsönös érdeklődés kialakítása, egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismertetése, megértése, mely megkönnyíti az óvoda-iskola átmenetet,
- a kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről várható nehézségek, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések, egymás rendezvényein való megjelenés,
- esetleg közreműködés a szülők képviselőinek bevonásával,

A kapcsolattartás formái és a kapcsolattartó személye a Kossuth úti Óvoda szakmai kapcsolatai folyamatszabályozásában található.

5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladata

5.1. Játék

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét, és ezért szaporítja tapasztalatait,
Ő azt hiszi, csak játszik,
De mi már tudjuk, mire megy a játék,
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven mű és
Tevékeny ember váljék belőle”.*
(Varga Domokos)

A játék a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, az óvodáskor egyik természetes gyermeki megnyilvánulása. A játék fejlődése, a fejlődés egészének a tükré, a játék által követhetővé válik a fejlődés szenzomotoros – művelet előtti, műveleti szakaszainak minden lépése. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás-, azon belül a fogalmi gondolkodás – a beszéd folyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind a játékba ágyazódik. A szociális fejlettséget és az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi a játék. A fejlődésnek, fejlesztésnek feltétele a gyermek saját aktív tevékenysége. Önkéntes, örömmel végzett tevékenységi forma.

Törekszünk arra a napi tevékenységek szervezésénél, hogy az elősegítse a kisgyermek fejlődését, nem sértve a gyermeki jogokat.

A fejlesztési feladatokat meghatározza:

1. A korosztály általános pszichés sajátossága
2. Az egyéni fejlettség és érdeklődés
3. A csoport összetétele

A játék feltételei:

- nyugodt légkör
- idő
- megfelelő hely
- eszközök
- tapasztalatszerzés
- élmények

Nyugodt légkör

Az egész óvodai élet elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos az együttélés alapvető szabályainak, szokásainak kialakítása. A természetes, hiteles, érzelemgazdag „anyapótló” óvodapedagógusi magatartás. A megfelelő, nem túl sok szabály betartása nem jelent gondot a gyermeknek, sőt inkább fokozza biztonságérzetét, segíti őt az eligazodásban. Fontos azért is, hogy be tudja mérni saját és társai tevékenységének határait.

Idő

Mivel a játék a gyermek alapvető tevékenysége, ezért természetes, hogy a napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy elmélyülten tevékenykedhessen, játszhasson, legyen ideje elképzelései megvalósítására. Minél többet játszik a gyermek, annál nagyobb lehetőség van fejlődésének elősegítésére.

Megfelelő hely

A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt fontos. Minden csoportszobában legyen tér a nagyobb mozgást igénylő játékokhoz is. A csoportszoba kialakításánál figyelembe kell venni az életkorokat, az összetételt és az egyéni igényeket is, ez azonban nem lehet minőségében állandó és változatlan. Vannak állandó játszóhelyek, de lehetőség van a változtatásra is.

Eszközök

A tudatos óvodapedagógusi munka lényeges eleme a játékeszközök kiválasztása, biztosítása. Ez az óvodapedagógus nagy felelőssége, hiszen az, hogy a gyermek mikor, mivel játszik, milyen eszközökkel találkozik, az lényegesen befolyásolja fejlődését.

Az óvónő játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvónő irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – az óvónő legyen játékkezdeményező, modell nyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is legyen támogató, elengedő és elfogadó. Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az óvónő avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

Az óvónő játéksegítő módszerei

A pedagógus inspirál, támogat, közvetít, feltételeket teremt, segít, játszik (szükség szerint) partnerségre törekszik.

Az óvónő játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függőek.

Játékba ágyazódva jelenik meg többféle formában a tanulás. A játék jellemzői, hogy alapvetően spontán tevékenység, belülről vezérelt, így alapul szolgálhat az óvónő nevelési, fejlesztési munkájához.

A gyermek szempontjából kétféle játékot különböztetünk meg:

- ❖ szabad játék
- ❖ kezdeményezett játék

A **szabad játék** olyan pedagógiailag előzetesen befolyásolt tevékenység, amelyben a gyermek kezdeményező, elindító.

A **kezdeményezett játék** olyan célszerűen előkészített tevékenység, melyben az óvónő a kezdeményező. A gyermek számára olyan szabadon választott, felkínált tevékenység, mely épít a gyermek játékos beállítódására, játékigényére.

Szabad játék		Kezdeményezett játék	
<i>Óvónő feladata</i>	<i>Gyermek szerepe</i>	<i>Óvónő feladata</i>	<i>Gyermek szerepe</i>
- megfigyelés, - tudatos jelenlét, - indirekt irányítás, - megerősítés,	- szabad választás a tevékenységben,	- a szabad játékhoz igazodni	- szabad választás a részvételben
- segítségadás		- a feltételeket megteremteni	- alkalmazkodás a felnőtti elgondoláshoz (utánzás, kitartás, eredményre törekvés)
- készenlét		- együttjátás	
- konfliktusok feloldása		- ötletadás	
		- fejlesztés	

A játék fajtái

- ❖ gyakorló játék:
  - mozgásos,
  - manipulációs,
  - verbális,
- ❖ építő-, konstruáló játék,
- ❖ szerepjáték,
- ❖ szabályjáték,
- ❖ barkácsolás,
- ❖ bábozás

Szocializáció és a játék

Alapvető kritérium, az életkori sajátosságoknak megfelelő szocializáció segítése.

A játék fokozataival alakulnak ki azok a tulajdonságok is, melyek segítik a csoportba való bekapcsolódást.

Magányos játék során a helyes pedagógiai magatartás, hagyjuk nyugodtan játszani, hiszen az a gyermek, aki egyedül képes elmélyülten játszani, később a közösségben is jó „játékos” lesz.

Szociális magatartás

- ❖ egymás melletti békés együttlét
- ❖ játékszerek kíméletes, célszerű használata,
- ❖ tárgyak közötti osztozkodás
- ❖ utánzásos tanulás (adott szerep)

Az óvónőről való leválással párhuzamosan, a társas magatartás, kapcsolatok kialakulása, társadalmi szokások megtanulásához vezet.

Szociális magatartás elvei

- ❖ a problémát együtt, közösen oldják meg,
- ❖ a szerepjátékban a tapasztalatokat összevetve, egymáshoz alkalmazkodva alakítják a szerepeket,
  - gyakorolják a társas magatartást,
  - kommunikációt egyre árnyaltabban használ

5.2. Vers-, mese-, drámajáték

Cél:

Mindennapos mesével, verssel, drámajátékkal a gyermek érzelmi élményeket él át, melynek során lehetősége van ezek megtapasztalására, kiélésére.

A gyermeki személyiség fejlesztésében a költészethez, az irodalomhoz, az olvasáshoz való kötődés kialakítása.

Feladat:

A célban megfogalmazott érzelmi élmények megélésére, kifejezésére alkalmas irodalmi anyag kiválasztása, főként a hagyományok, a magyar népmesék, néphagyományok figyelembe vételével.

A magyar gyermekköltészet és a magyar népi, klasszikus és kortárs mesék megismertetése, ezek alapján szókinccs gyarapítás, nyelvi képességek fejlesztése, drámajátékok során az élmények újra alkotása, átélése, kifejezése.

A 3-6-7 éves gyerekek vers-, mese hallgatásának tartalmi jellemzői

3-4 évesek

Minél kisebbek a gyerekek, annál több legyen a mondókajáték, ezt kövesse az állathangutánzó és felelgetős mesemondókák, halmozó és láncmesék, versek, verses mesék, majd fokozatosan hosszabbodó, bonyolódó prózai mesék.

Hallgassanak az év folyamán 10 – 14 új mesét. Alakítsa ki az óvónő a mesélés szokásait. Ismerkedjenek a bábokkal, játszanak rövid párbeszédet.

Kedveltebb, többször hallott egyszerű mesék dramatikus játéka jelenjen meg.

Első élményként az óvodában a mondókákkal és ölbeli játékokkal ismertessük meg a gyermeket, melyet a beszktatási tervben rögzítünk. Naponta sokszor ismételjük az altatókat, höcögtetőket, állathívogatókat.

Ismerjenek meg 10-14 új mondókát, verset. Játékidőben, egy-egy hangulati lezárásként halljanak 8-10 verset az óvónőtől.

Ismerkedjenek a csoportban található képeskönyvekkel, lapozgassák, beszélgessenek a képekről.

4-5 évesek

Az év folyamán ismerjenek meg 10-15 új mesét. A választott mesék többfázisos szerkezetű állat-, népmesék, magyar klasszikusok és mai magyar írók meséi. Igényeljék és izgatottan várják a mesét. Segítsenek a feltételek megteremtésében. Bábozáshoz, dramatizáláshoz a kellékeket az óvónő segítségével készítik el.

Szívesen meséljenek önállóan, jelenítsék meg kedvenc meseszereplőiket játékaikban. A népi mondókák között szerepeljenek névcsőfoló, „halandzsá” szövegű, kiolvasó, tréfás mondókák.

A versek között szerepelhet lírai hangulatú, vidám humoros versek, amelyek a klasszikus és mai magyar költők műveiből származnak.

Ismerjenek meg 6-7 új kiolvasót, mondókát, 5-6 új verset.

Hallgassanak alkalmanként 8-10 verset, az óvónő igényes előadásában.

Bővítsék játéktárukat 3-4 dramatikus játékkal.

Játékaik során használják a könyveket, bátran meséljenek „gyerekeiknek”, mondogassák az ismert mondókákat, verseket.

5-6-7 évesek

Az év folyamán hallgassanak 15-20 új mesét, amelyek lehetnek állat-, cselekményes népmesék, novellisztikus-, realiztikus mesék, tündér-, tréfás műmesék, meseregények. Idézzék fel az előző években tanult kedvenc meséiket, verseiket, mondókáikat.

Egyszerűbb meséket önállóan tudják mesélni, bábozni, dramatizálni, egyéni elképzeléseiket is jelenítsék meg. Délutáni pihenés alatt halljanak folytatásos mesét. Alkossanak saját kitalált történeteket, meséket. Ne csak bábokat, díszleteket, jelmezt készítsenek, hanem albumokat és leporellót is.

Ismerjenek meg 4-5 új mondókát, 15-20 új verset. Hangulati lezárásként hallgassanak 10-12 verset az óvónő előadásában.

Vigyázzanak a csoportban található könyvekre, használják játékaikban.

Alakuljon ki bennük az „olvasni szeretnék” vágy.

A vers-, mese hallgatás feltételeinek megteremtése

A mesélést az óvónő mindennap azonos időben, a meseszobában, mesesarokban gyertyafénynél végzi. Megvárja, amíg minden gyerek helyet foglal, s elcsendesedik.

Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallgatják, így a hét vége felé már saját maguk mesélik, bábozzák vagy próbálkoznak a dramatizálással.

A tevékenység befejeztét a természetes motivációhoz igazodva az óvónő hangulati lezáró éneke, vagy versmondása zárja.

A rövid meséket az óvónő emlékezetből, a hosszabb meséket könyvből meséli. Fontos, hogy első alkalmakkor szemléltető kép nélkül, később is csak kellékeket használjon, mert csak így alakulhat ki a gyermekben a belső képzeleti kép a meséről.

Vezesse rá a szülőket az óvónő, hogy otthon is énekeljenek, meséljenek, verseljenek.

A gyermekek a meseélményeiket a játékban, rajzban jeleníthetik meg. Közösen készíthetnek bábokat, eszközöket egy-egy meséhez, vershez, mondókához.

Több mese ismerete után lehetőségük legyen szabad mese választásra, így kialakulhat kedvenc meséjük.

Az óvónők feladata az igényes irodalmi anyag összeállítása. Csak művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják a megfelelő esztétikai élményt.

Előadáskor ügyeljen az óvónő a szövegmondásra, állatok, városok, személyek hangjának megkülönböztetésére, kiejtésre, hanglejtésre.

Éljen a mimikai, gesztikai eszközök adta kellemes, meghitt hangulat teremtésével. A kötetlen mindennapi mese-vers, mondóka feltételeit minden csoportban köteles az óvónő megteremteni (hely, eszköz, idő).

A spontánmesélés, verselés, mondókázás lehetőségeit biztosítja az óvónő, ezáltal a gyermek irodalmi élményben részesül.

(Javasolt irodalmi anyag gyűjtemény: lásd melléklet.)

Fejlődés jellemzői óvodáskor végén

Szívesen várják a mesehallgatást, előkészítik annak feltételeit.

Örömmel vesznek részt mesélésben, bábozásban, dramatizálásban. A gyerekek örömmel mondogatják a mondókákat, verseket. Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét.

Játékaikban megjelenítik a kedvelt meséiket, kiegészítik kitalált történetekkel.

Szívesen lapozzák a könyveket, vigyáznak annak épségére.

Programunk egyik sajátossága a gyermekek és a művészetek közötti kötődés kialakítása.

Célunk, hogy olyan általános értékeket ismerjenek meg és tanuljanak meg szeretni, érteni, később művelni, amely gazdagítja érzelmvilágukat, szebbé teszi életüket.

Feladat:

- A művészeti tevékenységek megszervezése, gazdag tartalom biztosítása, az énekes, a rajzos, a mozgásos tevékenységekben.

5.3. Ének, zene, énekes játék - zenehallgatás

Cél:

Éneklési kedv felkeltése, fenntartása a gyermek mindennapi tevékenységében zenei anyanyelv megismertetése, esztétikai fogékonyságra nevelés, zenei ízlés formálása.

Feladat:

- zenei érdeklődés felkeltése, formálása,
- zenei anyanyelv, ritmus, dallam, mozgás megalapozása, fejlesztése,
- zenei hagyományok megismertetése, folytatása, átörökítése,
- néphagyományos elemek megjelenítése az ünnepek során,
- zenei alkotókedv, kreativitás felébresztése, fejlesztése,
- élvezze a felnőtt énekes és hangszeres előadását, vegye észre szépségét,
- kortárs művészeti alkotások megismertetése.

Ajánlott szervezési formák, módszerek, feltételek

- 3-4 évesek: Egyéni és kiscsoportokban, kötetlen formában
- 4-5-6-7 évesek: Kötetlen és kötött módon, csoport összetételtől függően. Új dalosjáték tanítása kötött formában minden gyermek részvételével.
- 6-7 évesek: zenei kiselőképző (zeneóvoda) kötött formában
- 3-4-5-6-7 évesek: mikrocsoportos formában (6 gyermek) készségfejlesztés

Általános feladat zenehallgatásnál

Az óvónő énekét, hangszeres játékát érdeklődve hallgassák, néhány percig csendben gyönyörködjenek az előadásban.

Zenei sarokrész kialakítása, itt a hangszerek, gyermekhangszerek számukra elérhető helyen legyen, a mikrocsoportos fejlesztés állandó helyen legyen.

Zenehallgatás a nap folyamán bármikor, természetes szituációhoz igazodva jelenjen meg.

Mellékelten lásd:

- 1) Dalanyag
- 2) Készségfejlesztés
- 3) Zenehallgatás
- 4) Hagyományörzés

3-4 évesek

Zenei feladatok, készségfejlesztési anyag

Az óvodai nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermek dalokat ismernek meg.

Ismerjenek meg olyan ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttel közösen játszanak, arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játékok. A szeretetkapcsolat, a testi kontaktus a zenei élménnyel összekapcsolva segíti az érzelmi kötődés kialakulását.

Ismerjenek meg 6-8 mondókát, 10-15 rövid énekes játékot, amelyek 3-5 hangterjedelműek, 2/4 üteműek, negyed- és nyolcad ritmusúak. Tanuljanak meg az év során két-három alkalomra illő dalt, ünnepi köszöntőt.

Ritmusérzék fejlesztése

- egyenletes lüktetés érzékeltetése játékos mozdulatokkal,
- óvónő-gyermek játéka – ölbeli játékok (elsődleges kiemelt anyagrész),
- egyenletes lüktetés tárgyak ütögetésével (játékeszköz, kocka, dió, mákgubó, stb.),
- egyenletes lüktetés érzékeltetése utánzó mozdulatokkal, játékos mozgással,
- gyors-lassu elindítjuk és saját mozgásunkkal irányítjuk a tempót.

Ajánlott zenei feladatok, készségfejlesztési anyag

- egyenletes lüktetés érzékeltetése tapssal (csoport fejlettségi szintjétől függően)

Hallásfejlesztés

- 2-3 zörejhang, tárgy bemutatása, megnevezése, megszólaltatása (óvónő),
- a tárgy megszólaltatása, megnevezése (gyerekek is),

- a tárgy megszólaltatása – eltakarva, csak a hangját hallják,
- a gyermekek hallás után megnevezik a tárgyat,
- a csoportban dolgozó felnőttek hangjának megkülönböztetése,
- 2-3 ritmushangszer bemutatása, megnevezése (gyerekek is) dob, ritmuspálca,
- a gyermekek hallás után megnevezik a hangszert,
- magasabb-mélyebb bemutatása beszéden – felismertetése,
- magasabb-mélyebb bemutatása mondókán – felismertetése,
- magasabb-mélyebb dalon (oktáv hangtávolság) felismertetése
- a felismert magasabb-mélyebb hangtávolságot a gyermekek is mutatják térben az óvónő segítségével,
- halkabb-hangosabb bemutatása, megfigyelése beszéden,
- halkabb-hangosabb bemutatása, megfigyeltetése éneken.

*Ajánlott zenei feladatok, készségfejlesztési anyag- halkabb-hangosabb felismertetése zörejangokon.

4-5 évesek

Zenei feladatok, készségfejlesztési anyag

A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékot, mūdalt.

4-5 mondókát és 12-15 új gyermekdalt tanuljanak meg, ismételgessék az előző évben megismerteket.

A választott dalok hangterjedelme dur hexachor legyen. Játsszanak kérdés-felet játékot, és tanuljanak az ünnepekre egy-egy alkalmi dalt.

Ritmuszérzék fejlesztése

- mozgással egyenletes lüktetés érzékeltetése játékos mozdulatokkal,
- egyenletes lüktetés érzékeltetése tapssal,
- egyenletes lüktetés érzékeltetése járással,
- egyenletes lüktetés gyakorlása + ritmushangszerek használata /dob, cintányér, háromszög/,
- egyenletes lüktetés gyakorlása mondókával, mondókaritmus bemutatása
  - összehasonlításuk – a mondókaritmus próbálgatása, játékos mozdulatokkal, tapssal,

- egyenletes lüktetés gyakorlása éneklés közben, dalritmus bemutatása - összehasonlításuk – dalritmus próbálgatása játékos, hallható mozdulatokkal, tapssal,
- gyorsabban – lassabban közötti különbség bemutatása beszéden, a fogalmak megismertetése
- gyorsabb-lassúbb tempók felismerése, kifejezése mozgással.

Motívumhangsúly kiemelésé játékos mozdulatokkal „felszeleteljük a mondókát, dalt, mint a tortát.”

Pl. 4 taps	-	4 ökölbe ütés
4 koppintás	-	4 taps
4 fülhúzás	-	4 orrérítés
4 vállütés	-	4 mellütés stb.

Ajánlott zenei feladatok, készségfejlesztési anyag

- egyenletes lüktetés gyakorlása egyszerű táncmozdulatokkal,
- egyenletes lüktetés gyakorlása párokban,
- egyenletes lüktetés gyakorlása járás + taps,
- mondókák és dalok ritmusainak hangoztatása, gyakorlása a korcsoport fejlettségi szintjétől függően
- gyorsabb-lassúbb tempók érzékeltetése mondókán, dalon-ritmusvisszhangjáték-próbálgatás, pl. ritmustapssal köszönés, a gyermek nevének tapsolása (óvónő-csoport).

Hallásfejlesztés

- halkabb-hangosabb különbségének felismertetése, hangoztatása beszéden,
- halkabb-hangosabb érzékeltetése dalon, mondókán,
- dallamfelismerés dúdolásnál,
- egy jól ismert dalt eldúdolunk, megfigyeljük, a gyermekek megnevezik,
- felismerés után eléneklik,
- dallamfelismerés hangszerről,
- különböző 3-4 féle finomabb eltérésű zörej megkülönböztetése,
- egymás hangjának felismerése, társ megnevezése,
- környezet zörejeinek felismerése, megnevezése (hangirány, hangtávolság),
- magasabb-mélyebb bemutatása dalon, a gyerekek térben mutatják segítséggel (kvint hangtávolság),
- segítség nélkül jelezzék térben a magasabb-mélyebb hangokat.

Ajánlott zenei feladatok, készségfejlesztési anyag

- halkabb-hangosabb érzékeltetése dalon, mondókán váltakozva is (dallambújtatás előkészítése),
- dallambújtatás – halkabb-hangosabb éneklés motívumaként, közben az egyenletes lüktetés érzékeltetése folyamatosan váltás hallható jelre a motívumok végén,
- kezdőhang átvételének gyakorlása,
- egyszer sz – m hangkészletű, jól ismert dal, dallamvonalának térben mutatása óvónői segítséggel (korcsoport fejlettségi szintjétől függően).

Dallammotívumok visszaéneklése

(dallamvisszhangjáték)

- ismert dal éneklése motívumonként (óvónő – csoport felváltva énekel),
- ismert dal motívumai visszhangszerűen ismételve (óvónő – csoport).

Ajánlott zenei feladatok, készségfejlesztési anyag

Kitalált, egyszerű dallamfordulatok előéneklése, pontos visszaadása (köszönés, nevek éneklése).

5-6-7 évesek

Zenei feladatok készségfejlesztési anyag

Tanuljanak meg 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő dalt. Ismételjék az eddig tanult mondókákat és dalokat.

Ritmusérzék fejlesztése

- egyenletes lüktetés gyakorlása + egyszerű táncmozdulatok,
- egyenletes lüktetés gyakorlása járás + taps, egyszerű táncmozdulatok,
- egyenletes lüktetés gyakorlása párokban + szünet érzékeltetése,
- egyenletes lüktetés gyakorlása + ritmushangszerek használata,
- egyenletes és dallam vagy mondókaritmus összehasonlítása, megkülönböztetése - mindkettő gyakorlása,
- mondóka, vagy dalritmus gyakorlása + szünet jelzése – gyermekek által kitalált mozdulatokkal is,
- mondókaritmus hangoztatása belső hallás alapján (jól ismert mondókán) ritmusból mondókafelismerés,
- ritmus-visszhangjáték – kitalált szövegek tapsolása
  - óvónő - csoport
  - óvónő - néhány gyermek
- gyorsabb – lassúbb érzékeltetése mondókán, dalon,

- motívumhangsúly kiemelése ajánlott ötletekkel – a gyermekek által kitalált ötletek alapján is,
- mondóka „feldarabolása”,
- mondóka motívum visszaadása
  - óvónő - csoport
  - óvónő - egy gyermek,
- 5-6 féle zörejhang megkülönböztetése, finomabb különbségek felismertetése,
- a környezet zörejeinek megkülönböztetése – emlékezet útján, csak hallás után,
- halkabb – hangosabb énekelgetés, mondókázás váltakozva is,
- a hangerő jelzése térben, a jel megismertetése, kifejezésének gyakorlása,
- dallambújtatás – hangos énekléssel kezdve, hallható jelre magukban éneklük tovább a dalt (belső hallás) – váltás motívumként, közben egyenletes lüktetés érzékeltetése,
- dallambújtatás – hosszabb szakaszonként váltás (több motívumot is énekeljenek magukban) – a belső éneklést szájmozgással segíthetik,
- jól ismert dalok felismerése kezdő motívumokról dúdolásról vagy hangszerről.

Ajánlott zenei feladatok, készségfejlesztési anyag

Ritmusvisszhangjáték – kitalált szövegek hangoztatása + szünet is

- óvónő - csoport
- óvónő - néhány gyermek
- óvónő - egy gyermek

Ritmusvisszhangjáték – a gyermekek által kitalált szövegek visszatapsolása

- egy gyermek - csoport
- egy gyermek - másik gyermek

Kérdés - felelet – óvónő

- egy gyermek - csoport
- egy gyermek - másik gyermek

Kérdés - felelet – óvónő által kitalált ritmusmotívumra – válasz kitalálása

- óvónő - gyermek
- egy gyermek - másik gyermek

- egyenletes és dalritmus összekapcsolása,
- két csoport egymás után éneklük végig a dalt, az egyik az egyenletes lüktetést, a másik dalritmust emeli ki,

- egyenletes + ritmus összekapcsolása,
- két csoport különböző mozgással kíséri a dalt és egyidejűleg szólaltatja meg az egyenletes lüktetést és dalritmust,
- egyenletes + ritmus összekapcsolása – kicscsoportokban vagy egyénileg is, esetleg hangszerek is,
- gyorsabb-lassúbb érzékeltetés mondókán, dalon óvónő segítségével nélkül is,
- tempóváltás egy dalon belül,
- ritmushangszerek használatának gyakorlása – egy dalon belül felváltva szólaljon meg a hangszer, más-más feladattal (karmester állítása),
- dinamika és a tempó összekapcsolása (tréfásan)
  - halkan - gyorsan
  - halkan - lassan
  - hangosan - gyorsan
  - hangosan - lassan énekeljenek, mozogjanak
- motívumhangsúly kiemelése mozgással – látható térbeli távolsággal
  - óvónő - csoport, két kör ellentétes irányban

Járás a kör közepe felé nagy lépéssel u.a. vissza.

Két sor egymással szemben

- egy-egy hangszer felismerése, megnevezése lemezről, vagy magnóról,
- halkabb-hangosabb éneklés váltakozva „vezényléssel”
- dallambújtatás – a váltás váratlan időközökben jelenik meg – próbálják meg szájmozgás nélkül is,
- jól ismert dalok felismerése belső vagy záró motívumokról,
- azonos kezdőmotívumú dalok összegyűjtése,
- a magasabb-mélyebb hangmagasságok megkülönböztetése, felismerése óvónői segítség nélkül térben mutassák, nevezzék meg,
- 2-3 hangkészletű dalok dallamvonalának térbeli kifejezése – egyénileg is,
- dallammotívumok visszaéneklése kitalált dallammotívumok előéneklése, azok pontos visszaadása – csoportosan, egyénileg,
- kérdés-felelet játék kitalált szöveggel és dallammal
  - óvónő - gyermek
  - gyermek - gyermek
- mondókára dallamkitalálás csoportosan – óvónő elkezd egy motívumot, a csoport folytatja,
- mondókára dallamkitalálás egyénileg is – a dallamos mondókára játékkitalálás
- énekelve beszélgetés képről – óvónő kérdez – aki akar válaszol.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- a gyerekek örömmel, oldott hangulatban játszanak énekes játékokat,
- gátlás nélkül egyedül is tudnak énekelni, mondókázni, zenei feladatokat megoldani,
- érzik az egyenletes lüktetést, dalok - mondókák ritmusát,
- motívumhangsúly kiemelését,
- tudnak mozgást, ritmust, dallamot kitalálni,
- megkülönböztetik a zenei fogalompárokat,
- tudnak élvezettel figyelni az óvónő énekére, hangszerjátékára.

5.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

Cél:

- a gyerekek önkifejezése, kez ügyessége szempontjából az anyagok, eszközök, egyszerű munkafogások, technikai elemek megismertetése, megszerettetése,
- természeti jelenségek, tárgyi környezet szépségeinek megláttatása, esztétikai ízlés formálása.

Feladat:

- egyéni képességek figyelembevételével, a sajátos kifejezéssel önkifejezés, alkotóélmény, önértékelés kialakítása, formálása,
- a mindennapi rajzolás, mintázás, kézi munka feltételeinek megteremtésével a gyerekek ábrázolási kedvének felkeltése, folyamatos fenntartása,
- nagy- és finommotorikai mozgások fejlesztésével az iskolai írás előkészítése,
- fantázia, kifejezőképesség, kreativitás, téri-, formai színeképzetek fejlesztése, az érzelmi világok felszínre hozásával feszültségek feloldása.

A tevékenység feltételeinek és szervezeti formáinak biztosítása

A rajzolás, mintázás, kézi munka eszközei, anyagai feleljenek meg a 3-6-7 éves gyerekek méretének, minőségileg kifogástalanok legyenek. A tároló eszközök, edények könnyen megközelíthetőek, esztétikusak legyenek.

Legyen állandó kialakított hely minden csoportban, ahol maximum 8-10 fő kényelmesen elfér. A jól megvilágított asztalnál szabadon választhatnak tevékenykedhetnek a gyerekek. Biztosítson az óvónő nyugodt, szeretetteljes légkört, felkeltve a gyerekek kíváncsiságát a technikák iránt. Biztosítson a nap minden szakában lehetőséget az alkotáshoz.

A szokásrendszerek kialakítása, az önállóságra nevelés mindennap folyamatosan történjen.

Az óvónők minden korcsoportban hetente 1 alkalommal tudatosan szervezett, mikrocsoportos, kötetlen tevékenységet szervezzenek.

E tevékenységek során törekedjen az óvónő a ~~tevékenység~~ megismertetésére, az egyéni elképzelések megvalósítására, az alkotótevékenység felkeltésére.

Óvodai, városi és regionális versenyekre való felkészítés, kiemelten a tehetséges gyermekek továbbfejlesztésével.

Ajánlott tevékenységi formák a 3-6-7 éves gyerekeknek

3-4 évesek

Rajzolás, festés, képalakítás:

Már a beszoktatás alkalmával legyen lehetőség az eszközök megismertetésére, megszerettetésére.

Kezdeti időben sokféle nagymozgásos játékot játszhatnak (bottal levegőbe, homokba karcognak, stb ...).

A mindennapi firkálgatás, rajzolás, festés a gyerekek kedve szerint tetszés szerinti színválasztással történjen (nyomdázás, ujjfestés, stb...).

A felhasznált eszközöket óvónő segítségével vegyék elő, rakják el.

Szórt elrendezésből jussanak el a képi elemek egymáshoz rendezgetéséhez.

Ismerkedjenek meg a ritmusképzés alapjaival (vonalak rendszere, körfirka, formaismétlések)

Változatos nagyságú, anyagú képfelületek felhasználásával, vonalak, foltok, színek képzése.

Képpalkotásnál jelenjen meg az emberalak részformái, térviszonyok a kép síkján.

Mintázás, plasztikai munkák:

Különböző tárgyak, anyagok formálása, díszítése.

Természeti tárgyak gyűjtése, válogatása, felhasználása a kisplasztikánál.

Képlékeny, könnyen megmunkálható anyagok (pl. homok, hó, agyag, gyurma, föld) használata.

Kézi munka, építés:

Különböző formák, játékok, tárgyak rakosgatása, válogatása, sorakoztatása.

Kisebb, nagyobb térbeli alakzatok létrehozása.

Különböző anyagok (papír, doboz, textil, termés, fonál stb.) többféle felhasználása (fűzés, lenyomat, ragasztás, gyúrás, tépés, nyírás).

4-5 évesek

Rajzolás, képalakítás:

Emberalakok, környezet, tárgyak rajzolása, különböző cselekmények, jelenetek, mesék, versek, dalok illusztrálása változatos papírméretekkel. Festések tetszőleges színekkel, különböző méretű, formájú ecsetekkel, gombfestékkel, temperával.

Rajzolgatás többféle eszközzel, változatos helyen, pl. bottal, fapálcával, tussal, krétával táblára, aszfaltra.

Térviszonyok ábrázolása (mellett, fölött, lent, fent, szélén, középén).

Helyi képkiállítások megtekintése, rácsodálkozás mások munkáira, beszélgetés róla.

Mintázás, plasztikai munka:

Természetes tárgyak gyűjtése, válogatása, rendezése különféle szempontok alapján (gömbölyű, lapos, szabályos, sima, érdes, puha, szúrós) ebből játékok, eszközök formálása.

Emberalak, állatok, játékfigurák mintázása, főbb részformák megjelenítésével. Plasztikai kompozíciók létrehozása változatos módon pl. benyomás, beszurkálás, karcolás, díszítés.

Kézi munka, építés:

Technikák bővítése spárgával, fonállal, textillel, papírtépéssel, ragasztással, gyűrővel. Egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése, csoportszoba díszítése ünnepekre.

Nagy térbeli alakzatok létrehozása különféle anyagokkal, törekedjenek a részletek megjelenítésére.

5-6-7 évesek

Rajzolás, képalakítás:

Fejezzék ki élményeiket, a hozzájuk közel álló cselekményes témákat, meséket, verseket, dalokat, történetek elképzelt szereplőit.

Képalakítás történhet különböző méretekből, egyénileg, közösen, párokban, kisebb csoportokban.

A rajzolt formákra jellemző legyen a részletes kidolgozás, színgazdagság, díszítés változatossága. Technikai ismeretek bővítése (batik, kollázs, viaszkarca, szögnyomda stb.).

Színek keresésével egyéni elképzelések létrehozása.

Képeskönyv, leporelló, báb, díszlet készítése, akár több napig folyamatosan.

Műalkotások nézegetése, beszélgetés hangulati, tematikai, térbeli, formai, színbeli elrendezésbeni szempontból.

A környezetükben előforduló esztétikai jelenség megfigyelése (táj, növény, állat, idős emberek, épület). Egyéni és csoportosan gyűjtött élmények a környező világ tárgybéli szépségeinél is.

Változatos, ritmikus díszekkel, motívumokkal, a ritmustartás előkészítése, gyakorlása.

Mintázás, plasztikai munka:

Emberalakok, állatok, tárgyak mintázása a legjellemzőbb forma és a legfőbb tagoltság egyéni kifejezésével.

A mintázott figurák összerendezése különböző térbeli kompozícióba, próbálkozás kétalakos szobor formálására (pl. anya-gyerek, gyerek-állat).

Kézimunka, építés:

Szűkebb és tágabb környezet rendezése, átalakítása, díszítése.

Játékok, modellek, makettek, bábok, ajándékok, díszek készítése szerkesztő, konstruáló munkával.

A papírtépés, nyírás, hajtogatás, ragasztás, szövés, fonás, varrás, kötözés technikáinak megismertetése.

Több napon át folytatódó, közös építmények létrehozása.

Formára, anyagismeretre vonatkozó tapasztalatok folyamatos bővítése.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- egyéni módon megjelenítik saját tapasztalataikat, élményeiket, elképzeléseiket,
- szívesen, örömmel tevékenykedjenek, használják a számukra kedvelt technikákat, eszközöket,
- tudnak rácsodálkozni saját, a társaik és a felnőtt alkotásaira,
- felfedezik a műalkotásokban, tájban a szépet, tudnak érzéseikről beszélgetni,
- önkifejezésüknél törekednek a részletes kidolgozásra, a színek harmóniájára, formagazdagságra,
- technikai megoldásaik változatosak, gazdagok, ötletesek legyenek, bátran, biztonsággal használják az eszközöket, anyagokat.

5.5. Mozgás

Mozgásos játékok

Dr. Tótszóllósyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában c. könyv alapján

A tevékenység célja:

- a gyerekek örömmel végzett játékok és mozgásos feladatok végzése során testileg egészségesen, jól fejlődjenek, szerezzenek edzettséget
- egyéni fejlettségüknek és mozgásigényüknek, alkatuknak megfelelő mozgásformák - - szervezésével optimális testi fejlődésük legyen biztosítva
- célunk továbbá akaratum, kitartásuk, alkalmazkodó képességük, téri tájékozódási képességük fejlesztése, miközben játékos kedvük – mozgásszeretetük is megmarad
- sokféle mozgásos tevékenység szervezésével a tehetséges az átlagos és a korrekcióra szoruló gyermekek igényeinek kielégítése.

Feladataink:

- gyerekek 3-6-7 éves korban szükséges mozgásanyagának összeállítása, gyakorlatok, játékok szervezése,
- különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelő forma biztosítása érdekében,
- a Dr. Tótszóllósyné Varga Tünde a „Mozgás fejlesztés „ című könyv alapján – mellékletben a heti rendszeres kötelező mozgás biztosítása,
- lehetőségeinket jól kihasználva tornateremben, csoportszobában, és udvaron szervezett, irányított tevékenységekkel biztosítani a gyermekek edzettségét, szabad mozgását,
- a mindennapi kocogás, futás, zenés mozgásos percek megszervezése, a séták, nyári időszakban a vízben való edzés is segít a gyermekek mozgásigényének kielégítésében,
- szabadban végzett versenyek, éneke – dalos – fogójátékok szintén jó alkalmat kínálnak, mellyel élni kell

Mozgásfejlesztést segítő óvónői feladatok

- óvodába kerüléskor a gyerekek testi fejlettségének, mozgásának felmérése,
- szervezési feladatok.

Szervezés a programban szereplő feladatok megvalósításához

- a tevékenykedtetési idő alapos kihasználása,
- a gyerekek számára folyamatos, együttes gyakorlatvégzés,
- optimális gyakorlóidő,
- minden gyermek számára biztosítani a szalagot (genis) a jobb kézre (testséma),

Főgyakorlatok szervezése

- a folyamatos gyakorlatvégzés lehetőségét biztosítani megfelelő számú eszközzel, hellyel.

Módszerek, feladatok megfogalmazása

A gyerekek egy feladatok kapnak, egy instrukció alapján dolgoznak. A mozgást kivitelező, segítő utasításokat, szempontokat a feladatvégzés alatt többször megismételjük.

3-4 éves korban a testrészekre és a mozgások irányára koncentrálnak, térirányokra, testrészekre, testzónákra irányuló megfogalmazások (zárójelben szerepel a szakkifejezés).

Nagymozgások fejlesztése, futás gyakorlatok, futás feladattal, játékos ugrások, dobás és labda gyakorlatok, támasz gyakorlatok, kúszások, mászások, csúszások, gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek végezzenek minél több egyensúly gyakorlatot, forgás-, hintázás-, sergetés feladatokat. Az óvónő mutassa meg a helyes mozgást, igényelje a pontos végrehajtást.

A 4-5 éves gyermekek mozgásában még ebben a korban is domináns a nagymozgások fejlesztése. A futásban jelenjenek meg az akadályok, a fel-, lelépések, az ugrás gyakorlatokban fél lábra, két lábra ugorjanak, távolugrás, magas ugrás előkészítése, dobások, labda gyakorlatok, talajon és szereken végezzenek támasz gyakorlatokat. Jelenjen meg a guruló átfordulás, a kézen állás előgyakorlata, kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzés fejlesztése, egyenes és rézsutos szereken, helyezzenek hangsúlyt azokra a gyakorlatokra, amelyek segítik a szem-, kéz-, láb koordináció differenciálódását. Ha az időjárás engedi, végezzenek mozgást naponta a szabadba.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmónikusabb ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnék. Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, alaklítás, forma állandóság mozgás klózbeni fejlesztése a finommotorika alkítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Használjanak különböző kéziszereket, szalagokat, botokat, kendőket, labdákat. Végezzenek fűtő-, és sor versenyeket. Végezzenek sorozat ugrásokat, gyakorolják a magas és távolugrást. Játsszanak dobó gyakorlatokat, vezessék a labdát járás és futás közben, alkossanak párokat. A talajtorna eddig tanult elemeit finomítsák, gyakorolják, neheztett körülmények között is próbálkozzanak.

Feladatok bemutatása

Egyszerre van jelen a látható minta, a hallható utasítással.

Kis- és középső csoportnál vizuális minta állandó jelenléte, lemásolás lehetősége.

Nagycsoportnál egyszeri bemutatás, megerősítés, utasítás.

Feladatok végrehajtásának javítása

Mindhárom korcsoportnál pozitív megerősítés, dicséret, buzdítás, ezáltal felhívjuk a figyelmüket arra, hogy milyen irányt kövessenek.

- instrukciók újrafogalmazása, átfogalmazása,
- vizuális mintakövetés, példaállítás,
- tevőleges segítségadás.

Ellenőrzés, értékelés

- folyamatosan (egyénekenként, személyreszólóan) gyakorlatvégzés közben,
- minden dicséret erősítő hatású.

Mozgásanyag feldolgozására használt eszközök (lásd melléklet).

A mellékletben szerepelnek még azok a mozgásfejlesztő programok, melyek az eltérő képességű gyermekek számára szűkebb szolgáltatási jelleggel.

Mozgásmérési rendszer felülvizsgálata (melléklet).

- Ingyenes korrekció:
- gerinc és tartásjavító,
  - lábstatikai és gyógytestnevelés

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- igényeljük a mozgást, önfeledten, örömmel és tudjanak kitartóan mozogni,
- kialakul testdominanciájuk, finommotorikus mozgásuk és mozgásuk öszerendezettsége,
- igényükké válik a szabad levegőn való gyors és kitartó mozgás,
- szeretik a különböző verseny- és ügyességi játékokat, és azokat a szabályok pontos betartásával játsszák,
- megértik az egyszerű vezényszavakat és tudnak ütemtartással járni, igényük az esztétikus testmozgás,
- szeretik a labdajátékokot és képesek a labdavezetésre,
- megismernek többféle eszközt, tudják ezeket használni teremben és szabadban egyaránt.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése és védelme

Célja:

- A közvetlen és közvetett környezet megismerése, az ismeretek folyamatos bővítése a gyermek életkorának megfelelően,
- gazdag tevékenységrendszerbe ágyazott spontán és irányított tapasztalatszerzés, természetes élethelyzetekben eligazodás, tájékozódás, aktív kapcsolat a környezettel, melyben fejlődnek értelmi képességei, gondolkodása, érzelmi kötődései, kommunikációs kultúrája, önálló véleményalkotása, fejlődik döntési képessége,
- játékában megjelenő és felhasználható tapasztalatai segítik személyiségének kiteljesedését, élethelyzetekben való megféléseinek gyakorlását,
- a praktikus intelligencia kialakulásának megalapozását.

Feladatai:

- Változatos, sokoldalú családi tapasztalatokra építve (játék, séta, sport, zene, megfigyelések, túrák, közös élmények),
- társadalmi és természeti környezet megismerése,
- környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megismerése,
- a környezet fenntarthatóságára nevelés, környezettudatos magatartás kialakítása,
- környezetalakítás,
- környezetvédelem.

A környezet megismerésének tartalma

3-4 éves korban

A 3-4 éves gyerek óvodába lépéskor ismerkedjen meg:

- Az új környezettel, helyiségekkel, gyerekekkel, felnőttekkel. Figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jellegzetességeit. Ismerjék meg az időjárás változásait, öltözködési szokások változásait, készítsenek és használják az évszaktáblát.
- Gyűjtsenek az évszakra jellemző terméseket, leveleket, növényeket, képeket és az élősarokban helyezték el.
- Szerezzenek tapasztalatokat a környezetben található formákról, színekről, nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőkről.
- Séták során gyakorolják a gyalogos közlekedést, nevezzék meg utcán leggyakrabban közlekedő járműveket.

- Ismerjenek meg néhány gyümölcsöt, zöldségfélét, virágot.
- Látogassanak el közelben lakó csoporttársaikhoz, figyeljék meg ott a háznál élő állatokat.
- Ismerkedjenek meg saját testükkel, testrészükkel, ezek ápolásával.
- Beszélgessenek családjukról, sorolják fel a család tagjait.
- Ismerjék meg az óvoda utcáját, a közvetlen környezetében található üzleteket, intézményeket, esztétikai alkotásokat.

4-5 évesek

- Folyamatos séták, megfigyelések során figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jellegzetességeit.
- Szerezzenek tapasztalatokat az időjárás, öltözködés összefüggéseiről.
- Figyeljék meg az időjárás, évszak hatását a növényre, állatra, emberre.
- Gyűjtögessenek különböző terméseket, leveleket, kavicsot, évszakra jellemző képeket, készítsenek belőle albumot.
- Szívesen rendezgessenek az élősarokban, jelöljék az évszakot az évszaktáblán.
- Az összegyűjtött terméseket hasznosítsák többféleképpen (pl. fűzzenek, barkácsoljanak stb.)
- Tavasszal végezzenek rügyezettetést, csíráztatást, hajtatót.
- Az évszakokkal kapcsolatban ismerjenek meg többféle zöldségfélét, gyümölcsöt, növényt.
- Ismerjék meg használatát, készítsenek belőle többféle ételt.
- Ismerjék meg a háziállatokat, ház körül élő állatokat, madarakat, bogarakat. Lehetőség szerint ismerjenek meg többféle vadon élő állatot.
- Látogassanak el családokhoz, beszélgessenek a család szokásairól, meséljenek a fényképen levő családtagokról, eseményekről.
- Bővüljön ismeretük a testrészekről, érzékszervek fontosságáról, ápolásáról.
- Látogassanak el orvosi rendelőbe, gyógyszertárba. Rövidebb túrák szervezésével ismerjenek meg többféle intézményt, szolgáltató üzletet, szüleik munkahelyét.
- Séták során gyakorolják a gyalogos közlekedést, átkelést az úttesten.
- Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.
- Folyamatosan bővüljön ennek magatartási, viselkedési szokásai a mindennapi használat során.
- Ismerjék fel környezetükben az alap és árnyalt színeket.

5-6-7 évesek

- Tartsák ébren a csoportban az előző években tanultakat, idézzék fel ezeket. A gyerekek ismerjék az óvoda tágabb környezetét.
- Figyeljék a felnőttek munkáját, (építkezés, munkahelyek).
- Figyeljék meg az évszakok szépségeit, színek sokféleségét, a növények fejlődésének feltételeit.
- A környezet rongálásából, szennyeződéséből adódó megfigyelések, megbeszélése (pl. szemét elhelyezése, szelektív hulladékgyűjtés, környezetvédelem).
- Az évszaktábla mellett használják a napszaktáblát.
- Hasonlítsák össze az egymás után következő évszakokat.
- Séták, megfigyelések során gyűjtsenek sokféle anyagot, amit lehet hasznosítani. Végezzenek egyszerű kísérleteket.
- Bővítsék ismereteiket a növények, állatok világából.
- Becsüljék meg a természet szépségeit, értékeit. Látogassanak el múzeumban, kiállításra, színházba, állatkertbe, munkahelyre, iskolába.
- Legyen sok ismeretük a közlekedés alapszabályairól, kerékpáros közlekedésről, különböző közlekedési eszközökről, megkülönböztetett járművekről.
- Beszélgessenek bővebben az emberi testről, látogassanak el fogorvoshoz, gyermekorvoshoz, laborba, gyógyszertárba. Igényeljék az egészséges életmód feltételeit, kívánják meg egymástól ezek szabályait.
- Beszélgessenek a család legfiatalabbjáról, legidősebbjéről, a felnőttek és gyerekek kötelességeiről. Rendelkezzenek önmagukról és családjukról ismeretekkel. Saját név, családtagok neve, lakcím, családtagok foglalkozása.
- Ismerjék az alapvető napszakokat (reggel, dél, este, éjszaka)
- Válogassanak leveleket, terméseket, megmérhetik a csalamádéba való, csoportosíthatják a ruhaneműket.
- Ismerkedjenek a számlálással, vásároljanak a boltban, piacon, mérjenek szalagot, zöldségfélét, edényeket, homokot stb.
- Játsszanak a tükörrel saját testük megismerése és a tér érzékelése miatt.
- Készítsenek sokféle tükrös díszet.
- Ismerkedjenek meg különböző irányokkal, kiemelten a jobb és bal irányt.
- Építsenek sokat kisebb-nagyobb testekkel, alacsonyabb-magasabb tornyokat.
- Ismerjenek meg többféle kártyajátékot, társasjátékot, gondolkodást, emlékeztetést, megfigyelést fejlesztő játékot.
- Természetes szituációban, de a lehetőségeket jól kihasználva szervezzenek sok információt a számok világáról.
- Számlálgassanak, tegyenek mennyiségre vonatkozó észrevételeket, viszonyítsanak egymáshoz más-más tulajdonságú dolgokat, tárgyakat.

A tevékenységek szervezeti formái

Óvoda közvetlen környezetében tapasztalatok szerzése mikrocsoportosan. Hetenként komplex téma feldolgozása, rugalmasság alkalmazása az adott szituációhoz. A megfigyelések során 8-10 gyermekkel dolgozza fel az óvónő az adott témát.

Évszakonként, korcsoportonként lehetőséget biztosítunk havi 1 túrára 4-5 éves kortól (pl. őszi munkák, arborétum, állatkert, kirándulások).

Kirándulások szervezése alkalmanként történik.

Lehetőség szerint életkornak megfelelően megemlékezünk az

- Állatok világnapjáról (október 4.)
- a Víz világnapjáról (március 22.)
- a Föld világnapjáról (április 22.)
- a Madarak és fák napjáról (május 18.)
- és a Környezetvédelmi világnapról (június 5.).

A tevékenységek során lehetőséget biztosítunk matematikai jellegű játékokhoz.

A fejlődés eredménye óvodáskor végén

- A gyerekek tudják nevüket, szüleik nevét, lakcímüket, szüleik munkahelyét, óvodájuk nevét,
- tudják saját születési idejüket, helyüket,
- tudják az alapvető higiénias szabályokat a saját egészségük megőrzéséhez,
- tudjanak különbséget tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében,
- ismerjék fel a legismertebb intézményeket, középületeket,
- ismerjenek sok háziállatot, madarat, sokféle kultúrnövényt, gyümölcsöt,
- gyakorlottak a gyalogos és a kerékpáros közlekedésben, különbséget tudnak tenni a közlekedési eszközökben (vízi-, légi-, szárazföldi eszközök),
- a tárgyak összehasonlítása szín, forma és nagyság szerint,
- mennyiség és számfogalom kialakítására törekvés legalább 6-ig,
- forma és szín nagyság szerint,
- megkülönböztetik a jobbra-balra irányt,
- helyesen használják a névutókat,
- gondolataikat érthetően, tisztán, jól érthető beszéddel fejezik ki

A környezetvédelem jeles napjai, természetvédelmi napok

Március 22.	Víz világnapja
Április 22.	Föld napja
Május 18.	Madarak-Fák napja
Október 4.	Állatok világnapja

Ezekon a napokon az életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenységekkel próbáljuk közelebb hozni a gyerekekhez a környezet védelmének, az óvoda megbecsülésének lehetőségeit.

Javaslatok a természeti ünnepek tevékenységeire

1./ Víz világnapja

3-4 éves korban

- próbálkozás a változó természeti jelenségekre,
- mitől lett ilyen?
- mire használják a vizet?
- lepkeröptető készítése.

4-5 éves korban

- akvárium telepítése, gondozása,
- a természet változásainak megfigyelése,
- szélforgó készítése.

5-6 éves korban

- tavaszi kirándulásokon vizek élővilágának megfigyelése (tócsa, folyóvíz, halastó),
- vízminták,
- víz védelme, vízmozgás megfigyelése,
- vízpart (folyó, tó) állat- és növényvilága,
- gyűjtött kavicsokból, kagylókból, barkácsolás,
- szélmozgás megfigyelése, (szélkerék készítése szülőkkel, sárkányeregetés, légszák),
- eső utáni levegő, föld, virágok illata stb.,
- a természet csodáinak megcsodálása, felfedezése (időjárás, természetváltozás, kísérletek).

2./ A Föld napja

3-4 éves korban

- az óvoda kiránduló területének (Homoki-erdő) megismerése (élményszerzés szinten),
- környezetünk megóvása (nagyobbak, felnőttek tevékenységének megfigyelése, segítség).

4-5 éves korban

- zászlófestés,
- környezetünk takarítása (segítség a felnőtteknek),
- kiránduló területről talajminta gyűjtése

5-6 éves korban

- földünk (nagy könyv nézegetése, országok, térképek),
- városunk térképe,
- magyar zászló – tiszaföldvári zászló,
- facsemeték ültetése,
- környezetünk megóvása,
- kiránduló területről talajminta gyűjtése, vizsgálata
- környezetvédelmi társasjáték.

3./ Madarak-fák napja

3-4 éves korban

- „májusfa” díszítés (a mi fánk) örökbefogadás.

4-5 éves korban

- „májusfa” díszítés (a mi fánk) örökbefogadás,
- madáretetők begyűjtése, madárodok kihelyezése.

5-6 éves korban

- „májusfa” díszítés (a mi fánk) örökbefogadás,
- madáretetők begyűjtése, madárodok kihelyezése,
- madáritató, madárfürdető készítése, környezetének elrendezése növényekkel, kövekkel,
- madarak – fák közötti kapcsolatok, együttélés, a hasznos madarak védelme,
- hangjuk megfigyelése, visszatérő madarak megfigyelése.

Ajánlott irodalom:

- „Értük – Velük” Környezetvédelem az óvodában
- Ünnepsoroló
- Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel
- Vigyázok rád
- Zöld ovi
- Nyisd ki ezt a kis kaput

Hagyományörzés tevékenységei

Óvodánkban igyekszünk ötvözni a modern világ és a környezetünkben élő népi kultúra hagyományait. Az óvodában keressük azokat a természetes lehetőségeket, melyekkel közelebb hozhatjuk gyermekeinkben a szájról-szájra hagyományozódó népi értékeket. A népszokások közül azokat helyezzük előtérbe, melyekről pontos ismereteink vannak, s melyek élők környezetünkben. Beépítjük az óvodai tevékenységek anyagában a népi mondókákat, dalokat, játékokat, népmeséket, kiolvasókat. Számon tartjuk a jeles napokat.

Vers, mese, dramatikus játék

- népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések.

Ének, énekes játékok, zenehallgatás

- mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene

Rajz, mintázás, kézi munka

- tárgykészítés, népi játékok, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, korongozás,
- mézeskalács sütés

Környezet tevékenység megismerése – lásd a fejezetben

- találós kérdések, népi játékok, népszokások, szüreti, farsangi, adventi, húsvéti, pünkösdi jeles napok,
- mozgás: ügyességi, sport és népi játékok

Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendi sorrendben:

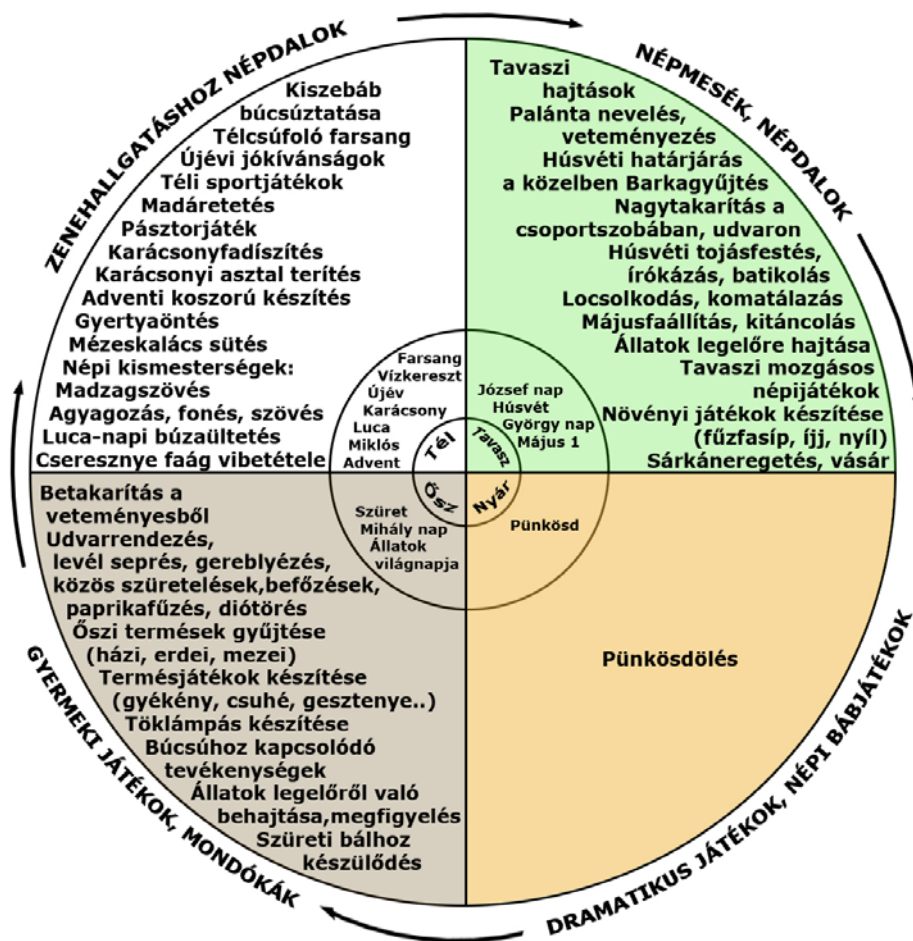
Szüret	október 15-től
Advent	november 30. után első vasárnaptól a negyedik vasárnapig
Karácsony	decemberben az óvodában eltöltött utolsó hét, utolsó nap,
Farsang	vízkeresztől – hamvazószerdáig
Húsvét	az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtölte utáni vasárnap
Pünkösöd	Húsvét után az 50. nap

Minden jeles napot, ünnepet komoly készülődés vezet be, melyet a csoportok szabadon szerveznek. Az ünnepek egy tanévre vonatkozó szabályait az éves működési tervben rögzítjük.

A csoportokban zajló hagyományörzés forrásanyaga:

- Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” programjának 31. o., melynek alapján fokozatosan bővíthető, gazdagítható, saját programunk e része.
- Emellett korcsoportonként önálló választási lehetőség az anyag bővítéséhez, az ünneptartalmának gazdagítása érdekében.

A hagyományörzés témaköreinek megjelenése a Vadárvácska Óvodában

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Célja:

- a gyermek munkavégzésében olyan készségek, képességek, tulajdonságok kialakítása, mely a rendszeret, a tisztaság igényét, az önmaguk körüli teendőket és a közösségért végzett kötelezettségeket fejleszti.

A tevékenységben jelentkező feladatok:

- önmagukért végzett feladatok – önkiszolgálás,
- a közösségért végzett szervezési feladatok, megbízatások,
- elvállalt naposi megbízások, tevékenységek,
- udvaron, kertben végzett tevékenységek.

Az óvodai csoportokban zajló tevékenységekben az óvodába lépés pillanatától kezdve vannak olyan kötelező feladatok, melyeket a gyerekek szükségleteinek kielégítése diktál. A kiscsoporttól kezdve a gyerekek önállóságának fejlesztésére, önmaguk körüli feladatok elvégzésében, önkiszolgáló munkával vesznek részt.

Célja:

- kezdetben az óvónő, dajka segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzék az önmaguk körüli teendőket,
- a 3-4 éveseknek az óvónő és a dajka adjon mintát az eszközök használatához,
- a munkafogások elsajátításához és a munkafázisok sorrendiségéhez a felnőtt úgy segítsen a gyerekeknek, hogy minél többször át tudja érezni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét és nehézségét is,
- az óvónő személyes, konkrét, folyamatos, reális értékeléssel is segítse, dicsérje, buzdítsa a pozitív viszony kialakulását a rendszeres munkavégzésben,
- az óvónő visszajelzésében fontos a gyermek saját magához viszonyított értékelése,
- minden életkorban nagy jelentőségű az önkiszolgálás az étkezésben, testápolásban, öltözködésben, környezetgondozásban (lásd: az Egészséges életmód fejezetet, mely részletezi ezt a tevékenységet.)

3-4 évesek

Az óvónőt figyelve alakítsák a természetsarkot, a növények gondozását, akvárium, terrárium gondozását. Az udvar gondozásában figyeljék meg a felnőttek munkáját. A legkisebbek is bevonhatók a csoportszoba rendezésébe, a mindennap ismétlődő szervezési feladatokba, a rend helyreállításába. (pl. játékok rendezése, mosása, tisztítása, teremdíszek cseréje)

4-5 évesek

A gyerekek ebben a korban már készségszinten ismerik az óvodai munkajellegű tevékenységeket, bár nagy egyéni differenciákkal, ezért csak fokozatosan érdemes bevezetni a közösségért végzett megbízásokat. Akkor célszerű ezeket elkezdeni, amikor a gyermekek fejlettsége alkalmassá teszi őket erre. Jelzés az óvónő számára a gyermek önkéntes vállalása, erőszakos módon nem lehet megszerettetni a kötelezettségeket. Az óvónő és a dajka közösen gondolja végig miben lehetnek önállóak a gyerekek és mit bíznak rájuk a közösségért végzett feladatokból a differenciálás és az önkéntesség elvei alapján. A mindennap ismétlődő tevékenységek rendszerében biztonsággal eligazodnak már ebbe a korba a gyerekek, jellemzően a felnőttektől kis segítséget várnak, de alapvetően önállóak ebben. Fokozatosan bővülő feladatok a játék rendbetétele a csoportterem rendezése, az eszközök összeszedése, az öltöző és mosdó rendjének megőrzése, egyéni megbízások, információk közvetítése, kisebbek segítése, ajándékkészítés jeles napokra gyerekeknek, felnőtteknek. Növények, állatok gondozása, udvaron végzett együttes tevékenység, terrárium, akvárium, télen madarak etetése.

5-6-7 évesek

Már önállóan végzik az önkiszolgáló és közösséget szolgáló tevékenységeket. Tudnak vigyázni az ízléses, esztétikus, igényes munkavégzésre. Tudják a tárgyak, eszközök helyét, kialakult szokás- és szabályrendszerük van, melyet az óvónő a féléves nevelési tervben részletesen rögzít. A megbízásokat önállóan, vállalkozás alapján végzik, még ebben a korban is vigyázni kell a kényszerű eljárásokra, de azért a kötelességtudatot erősíteni kell. A gyakori dicséret, értékelés pozitív megerősítés nagy segítség lehet. Rendszeresen végezzenek környezetszépítő munkát, sőt az egyszerű javításokban is részt vehetnek. Készítsenek egyszerű salátákat, édességeket, lássanak vendégül másokat – kisebbeket, szülőket. Rendszeresen segítsenek a kicsiknek, készítsenek nekik meglepetéseket. Gondoskodjanak a csoportszoba növényeiről, állatairól – hal, terrárium. Tervezzék és végezzék együtt az udvari munkálatokat.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- a gyerekek szeretnek dolgozni, örülnek az elvégzett munka eredményének,
- önállóan, igényesen végzik el a saját személyükkel és a közösség érdekében kialakított munkákat,
- szívesen vállalkoznak különböző megbízások elvégzésére,
- szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában, védik, ápolják, óvják környezetüket,
- örömmel segítenek a kisebbeknek,
- szeretnek meglepetést szerezni másoknak, gyermekeknek, szülőknek, óvó néniknek, óvodai dolgozóknak, iskolásoknak.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Spontán és az óvodapedagógus által irányított tapasztalatszerzéssel, felfedezéssel, tevékenységekkel a gyermekek ösztönzése arra, hogy ismereteket, készségeket, viselkedési formákat gyakoroljanak, sajátítsanak el.
- Gyermeki személyiség komplex megalapozása, melynek során biztonsággal igazodik el a világ valamennyi területén.

Feladata:

A játék feltételek megteremtésével olyan szervezett tevékenységek biztosítása, melyben a gyermek örömmel vesz részt, ugyanakkor a felnőtt tudatos és tervszerű irányítása mellett tanul.

- a helyi program szerint mindennapi kötelező tevékenységek:
  - mozgás, levegőzés
  - mese, vers
  - énekes játék
- időszakonként, hetirend alapján szervezett tevékenység,
- egyszeri alkalmak teremtése (pl. kirándulások)

A tanulás irányítás – szervezés eszközei

A tanulásnál felhasznált eszközök kiválasztásánál (tárgyak, képek, munkaasztalok stb.) törekedjék az óvónő arra, hogy érdeklődésre, aktivitásra, a gondolkodási műveletek alkalmazására, a feladatban rejlő probléma felismerésére és megoldására ösztönözzenek.

Egyénekenkénti segítségnyújtás

- elsősorban a jót lássuk meg minden gyerekben,
- a csoport előtt is a pozitív tulajdonságot emeljük ki, ezzel a gyermek értékét növeljük a társak előtt (magabiztosság, önbecsülés érzésének kialakítása, fokozása)
- ha hibát észlelnek, figyelmeztessék egymást, segítsenek egymásnak,
- közösséggé válás feltétele, ha minél több kölcsönös pozitív kapcsolat jön létre a csoport tagjai között.

A tanulás irányítás – szervezés alapelvei

- az óvónő modell szerepe,
- egyéni képességek figyelembevételével differenciált feladatadás, értékelés elve,
- a gyermeki kíváncsiság, utánzási vágy, mint motiváció elve,
- játékoság, önállóság, folyamatosság, tudatosság, komplexitás elve.

A tanulás irányítás – szervezés alapelveit átfogó módszerek

- közvetlen tapasztalatszerzésre irányuló szemlélődés, amely segítséget nyújt a megfigyelt dolgok, tárgyak, jelenségek, ok-okozati összefüggések megismertetéséhez,
- beszélgetés és játékos cselekedtetés közben fejleszthető a kommunikációs készség,
- emlékezet, képzelet, figyelem, akarat, érzelem, kreativitás, gondolkodási műveletek,
- szocializációs készség, motorikus tevékenység,
- a tudatos és tervszerű fejlesztő játékot, mint tanulást áthatja az egyénre szabott segítségnyújtás, ellenőrzés, pozitív értékelés, rugalmas alkalmazkodás.

A tanulás típusai:

- kötetlen mindennapi tevékenység
- kötetlen, szervezett tevékenység
- kötelező tevékenység
- kötelező mikrocsoportos tevékenység

A spontán tanulás és a szervezett tevékenységek aránya korcsoportonként (hetenként)

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Kötetlen, mindennapi tevékenységek	Mozgás, Levegőzés, Mese-vers, Énekes játékok	Mozgás, Levegőzés, Mese-vers, Énekes játékok	Mozgás, Levegőzés, Mese-vers Énekes játékok
Időkeret:	Életkornak, játéksituációnak, anyagnak megfelelően változó		
Kötetlen, heti egyszeri szervezett tevékenységek	Ének-zene Rajzolás, Mintázás, Kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	Ének-zene Külső világ tevékeny megismerése Matematikai játékok Rajzolás Mintázás Kézimunka	Ének-zene Külső világ tevékeny megismerése Matematikai játékok Rajzolás Mintázás Kézimunka
Kötelező heti egyszeri szervezett tevékenység	Testnevelés	Testnevelés	Testnevelés
Időkeret:	10-15 perc	20-25 perc	30-35 perc
Kötelező mindennapi szervezett tevékenység	Mese-vers Mindennapos mozgás	Mese-vers Mindennapos mozgás	Mese-vers Mindennapos mozgás
Időkeret:	10 perc	10 perc	10 perc

A tanulás munkaformái

A feldolgozandó anyag, a csoport összetétele, érdeklődése, aktivitása, az egyéni képessége a helyi tárgyi és személyi feltételek figyelembevételével alkalmazzuk az

- egyéni
- páros
- mikrocsoportos
- és frontás foglalkoztatási formát.

Foglalkoztatási formák, módszerek lehetnek még:

- utánzásos, minta- és modellkövetése, magatartás- és viselkedéstanulás (szokások kialakítása),
- spontán játékos tapasztalatnyújtás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- a gyakorlati probléma – és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás,
- az óvodapedagógus, szakirányú végzettséggel rendelkező pedagógus által irányított egyéni, mikrocsoportos fejlesztés.

Az óvodapedagógus szabadon dönthet az adott téma feldolgozásánál, az alapelvek figyelembevételével a felhasznált

- módszerekről,
- eszközökről,
- a tanulás típusairól,
- és a munkaformákról,

Eszközök (mellékletben).

5.8.1. A gyermekek fejlettségének értékelése

A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló eszközök, módszerek

Az óvodapedagógus egyik alapvető feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonságot. Úgy szervezze az óvodai életet, hogy ezzel elősegítse minden gyermek számára a megfelelő körülményeket a folyamatos fejlődéshez. Figyelembe véve az egyéni fejlődési ütemet, képességet, tehetséget, szocializációs beilleszkedést is. Ehhez szükséges a gyermek megismerése, fejlődésének nyomon követése, egyéni fejlődése diagnosztizálása, a fejlesztés tartalmának meghatározása. A célok eléréséhez szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig.

A gyermekek fejlődésének értékelésére a nevelőtestülettel közösen dolgozzuk ki a szempontokat. A közös elvek alapján az egy csoportban dolgozó két óvónő elgondolása szerint rögzíti a pedagógiai információkat.

Elveink:

- életkoronként kiemelt fejlesztési területeket határoztunk meg az életkorra jellemző, dominánsan érő struktúrák támogatására.

Életkoronként dominánsan érő struktúrák

3-4 éves kor jellemzően érésben levő területei:

- o szociális fejlesztés, szocializálódás,
- o önállósulás,
- o mozgás,
- o verbális fejlesztés.

4-5 éves kor jellemző területei:

- o mozgás,
- o észlelés differenciálódása,
- o szociális fejlődés,
- o verbális fejlesztés.

5-6-7 éves kor jellemző területei:

- o mozgás,
- o észlelés, értelmi képességek,
- o verbális fejlesztés,
- o szociális fejlődés, érettség.

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerésére használjuk a személyiséglapot.

Rögzítésre kerül:

- anamnézis,
- kérdőív,
- családlátogatás,
- beszoktatási folyamat összefoglalása,
- gyermek jellemzése óvodába kerüléskor (testi fejlettség, gondozottság, mozgás, önállóság, beszéd, érzelmei, kapcsolatai, játék).

A gyermekek egyéni sajátosságainak, fejlődésének nyomon követését folyamatos, célzott megfigyelésekkel, mérésekkel biztosítjuk.

Célzott megfigyelések, mérések

- mozgásfejlettség szintje (minden korcsoportban év elején)
- egészséges életmód
- percepció (3-4 éves kortól)
- szocializáció, társas kapcsolatok, érzelmi, akarati jellemzők (3-4 éves kortól)
- anyanyelvi fejlődés jellemzői (3-4 éves kortól)
- beszédhanghallás (5 éves kortól)
- számolási készség, műveletek (5 éves kortól)

A gyermek egyéni fejlettségét nyomon követő dokumentumok:

- kérdőív családlátogatáshoz (első családlátogatás alkalmával, óvodába kerülés előtt)
- anamnézis (első családlátogatás alkalmával, óvodába kerülés előtt)
- beszoktatási összefoglaló (óvodába lépést követő két hónap elteltével, szülői tájékoztatással)
- egyéni fejlettségmutatók (minden nevelési év végén szülői tájékoztatással egybekötve)
- szintösszegző (a szakvélemény kiadását megelőzően)

6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A belső érés, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, 6-7 éves korra, eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, melyben az óvodásból iskolássá érik. Ily módon az iskola fogad óvodásokat, akik folyamatosan fejlődnek iskolássá, így az iskolának fel kell készülnie az óvodások fogadására.

A gyermekek között igen nagy fejlődésbeli különbségek vannak. A rugalmas beiskolázás, az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad, a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A szülők, az óvoda, a különböző szakszolgálatok és az iskola együtt döntenek el a gyermek iskolakezdésének idejét.

6.1. Az iskolakezdés kritériumai

Az iskolakezdéshez az alábbi kritériumok megléte szükséges: testi-, lelki- és szociális érettség, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

a./ A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmónikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b./ A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán-, és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések is lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségű ismeretei vannak.

c./ Az óvodáskor végére a gyermekek szociális is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének kialakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az 5 éves kortól kötelező óvodabajárás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész személyiség harmónikus fejlődésének elősegítése.

6.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. Az egyes tevékenységekbe történő bevonás formáit az Esélyegyenlőségi Terv tartalmazza.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg az óvodai feladatokat.

A gyermekek fejlettsége, sajátos nevelési igényének jellege, a gyermeki jogok és a helyi sajátosságok alapján állítottuk össze az ezzel kapcsolatos feladatainkat.

A nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba hozása, annak biztosítása, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a gyermekek a számukra megfelelő területen valósuljanak meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- váljon a nevelési program tartalmi elemévé.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását érintő változások:

Megtörtént a pszichés fejlődés zavara miatt sajátos nevelési igényű gyermekek hivatalból elrendelt felülvizsgálata, mely alapján készített szakvélemények megállapították:

- **“SNI-a”** igény fennállását a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének *organikus okra visszavezethető* tartós és súlyos rendellenessége miatt.
- **“SNI-b”** a sajátos nevelési igény fennállását a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének *organikus okra vissza nem vezethető* tartós és súlyos rendellenessége miatt.
- **“BTM”** a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség fennállása.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek egyéni állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Az együttnevelés, az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

Sikerkörtíriumnak tekinthető a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együttthaladás lehetősége.

Cél:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportkeretben,
- a sérült, lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb formájú fejlesztésével a gyermekek életminőségének javítása,
- a sérült funkciók pozitív irányú fejlesztése, sikeres beilleszkedés a feladatok végzésébe, problémamegoldó képesség fejlesztése.

Feladat:

- A gyermekről kapott - szakvélemények, szakértői vélemények, orvosi-pszichológiai, gyógypedagógiai - áttekintése, ezek segítségével tájékozódás.
- A speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése, a képességek fejlesztése, mozgás-, beszéd-, nyelvi-, hallás-, észlelés-, értelmi nevelés területein.
- Napi életritmusba beépített speciális tevékenységek rendjének kialakítása, szokások és önállóság figyelembevételével.
- Sérülés- specifikus fejlesztés, külső- és belső szakemberek bevonásával.
- Speciális módszerek, eljárások, technikák megválasztása és alkalmazása, koognitív képességek fejlesztése.
- Differenciált segítségnyújtás a hiányzó képességek, területek korrekciója.
- Egyénre szabott fejlesztési program kidolgozása, szakvélemény alapján.
- Elfogadás, pozitív befolyásolás, harmónikus személyiségfejlődés biztosítása.

A habilitációs és rehabilitációs ellátás elvei:

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének *alapja, a szakértői bizottság szakvéleménye.*

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez, a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó, szakképzettséggel rendelkező *gyógypedagógiai* tanár, terapeuta *közreműködése szükséges.*

Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs tevékenység *team munkában* kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg. A szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást speciális eljárások alkalmazását, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Figyelemmel vagyunk arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmónikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- a gyermek iránti elvárást sajátos nevelési igényének jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló problémája, személyiségjegyei befolyásolják.

Óvodánkban megvalósuló integrált nevelés:

- Elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését, a többi gyermekkel történő nevelésük során.
- Figyelembe vesszük pedagógiai programunk, illetve a speciális tartalmak közvetítésénél a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének igényeit.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányaik leküzdéséhez.
- Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segíti. Közreműködése kiterjed a gyermekeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, sajátos teendők ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelő munkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.
- Az integráltan fejlesztett gyermekek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, amelyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.
- Az integrált óvodai csoport létszáma két-három sérült gyermek esetén 20 fő.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek számára:

- *Személyi feltételek:*

❖ Belső óvónői szakvégtzettségek: általános gyógypedagógus értelmileg akadályozottak	1 fő
❖ Gyógytestnevelő	2 fő
❖ Szakvizsgázott	3 fő
❖ Individuálpszichológiai fejlesztő	2 fő
❖ Nyelvi fejlesztő	4 fő
❖ Nyelv- és beszédfejlesztő	1 fő
❖ Kineziológiát alkalmazó óvodapedagógusok	10 fő
❖ Drámapedagógiai óvodapedagógus	3 fő
❖ Zenei fejlesztő	1 fő

Külső segítők a helyi nevelési tanácsadó által biztosítottan:

- Logopédus: 1 fő
- Pszichológus: 1 fő

Tárgyi feltételek:

- Mozgásfejlesztő játékok,
- speciális eszközök: forgók, sergetők, egyensúlyozók, billegők, trambulín, hengerek, VESCO eszközök, különböző méretű labdák, nagyméretű tükör, logopédiai tükör, nyelvi fejlesztő, beszédindítást, beszédjavítást segítő képek, kártyák, kiadványok, értelmi képességfejlesztő játékok, finommotorika fejlődését segítő eszközök.

A fejlesztés területei:

Az Alapító Okiratban meghatározott közoktatási tevékenység alapján:

- sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, amennyiben a többi gyermekkel együtt nevelhetők, oktathatók:
  - olvasás-, írászavarok,
  - aritmetikai készségek zavara,
  - iskolai készségek kevert zavara,
  - nem meghatározott zavar,
  - kevert specifikus fejlődési zavara,
  - beszédészlelési és beszédmegértési folyamat elmaradása,
  - motoros diszgráfia,
  - az aktivitás szabályozás és a figyelem zavarai,
  - értelmileg enyhe fokban sérült,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei és feladatai:

- nyelv- és beszédfejlődés zavara,
Beszédhangok ejtésének zavarai
Mégkésett beszédfejlődés
Pöszeség
Orrhangzós beszéd
Hadarás, dadogás

A fejlesztés célja a kommunikációs szakadék kialakulásának megakadályozása, beszédindítás, beszédfejlesztés, beszédalaki fejlesztése, a gyermek beszédének sokoldalú fejlesztése.

Feladat:

Tudatos fejlesztés, folyamatkezelés komplexitásban, folyamatkezelés a célszerű módszerek, eszközök kiválasztása.

Motivációk kialakítása a helyes beszédre, a hiba leküzdése külső szakemberek segítségével, speciális terápiák alkalmazása.

- *Nagyothallók:*

Cél: a gyermek közelítése a hallók nyelvi teljesítményéhez.

Feladat: a verbális kommunikáció megindítása, beszédérthetőség fejlesztése, családi háttér támogató bekapcsolása, szókincsfejlesztés, beszédbátorság, beszédkezdés alakítása.

- *Értelmileg enyhe fokban sérült gyermekek:*

A Jász-Nagykun Szolnok Megyei Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján kialakított diagnózis és fejlesztési területek meghatározása szerint:

Cél: a tankötelezettséggel járó feladatokra való felkészítés, a tanulási képességek fejlesztése, a tanulásban akadályozott tanterv alapján iskolai élet megkezdése.

Feladat: a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítés, a gyermek igényei szerinti módszerek, eljárások, tevékenységformák szervezeti keretek biztosítása, figyelemkoncentráció
kommunikáció
szocializáció fejlesztése.

- *Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek:*

Mutista, figyelem- és magatartászavaros, kórosan hiperaktív, tanulási zavaros, autisztikus jegyeket mutató gyermekeket soroljuk ide.

Cél: a kóros viselkedés kialakulásának megelőzése, alapvető kognitív készségek és képességek fejlesztése.

Feladat: a szülővel együttműködve a másság és a zavar felismerése, zavar okának kiderítése, megfelelő nevelői attitűd alkalmazása, egyénre szabott egyéni terv alapján végzett fejlesztés, komplex kezelés biztosítása.

6.3. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Gyermekvédelem az óvodában

- Óvodánkban tervszerűen megtervezett gyermekvédelmi program van, ami havonkénti lebontás formájában működik és esélyegyenlőségi tervvel is rendelkezik.
- A központi óvodában és a tagóvodában egy-egy gyermekvédelmi felelős segíti a gyermekvédelmi program végrehajtását.
- A családok zártabbak lettek, nem szívesen engednek betekintést belső életükbe.
- A gyerekek különböző temperamentumú, érdeklődésű, anyagi háttérű és iskolázottságú családokból kerülnek ki. A családi környezetek több szempontból nézve is igen heterogén képet mutatnak: a luxus szintű lakásoktól egészen a legegyszerűbb, komfort-nélküli, egyszerű lakásokig, a gazdag vállalkozókon keresztül a munkanélküliségig.
- Jelentős arányban élnek megfelelő lakáskörülmények között, alkalmazotti munkakörben dolgozó szülők, azonban életszínvonaluk minősége érezhetően romlik.
- Az összlétszám felénél az egyik szülő munkanélküli, így ők étkezési kedvezményt vesznek igénybe (ingyenesen étkező a gyermek, csak a tízóraiért és uzsonnáért kell fizetniük).
- A megváltozott társadalmi viszonyok, szociális- és anyagi háttér miatt indokolt hogy a gyermek minél hamarabb bekerüljön az óvodai intézménybe nevelése és fejlődése szempontjából, a negatív hatások kompenzálása miatt.
- A gyermeki jogok érvényesítése.
- Az 5 éves kort elért gyermekek kötelező óvodába járásának betartása.

Az óvodásgyermekek családi helyzetének évenkénti felméréséhez készített szempontok:

- az óvodások száma összesen,
- hátrányos helyzetűek,
- veszélyeztetett helyzetűek,
- nagycsaládosok,
- fogyatékoság miatt hátrányos helyzetűek,
- etnikai kisebbség,
- csonka családban nevelkedők száma.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- nevelési hiányosságok,
- erkölcstelen családi környezet,
- italozó, bűnöző szülők,
- rossz lakáskörülmények,
- egészségügyi, anyagi okok,

Milyen szervezetekkel, szervekkel folyik együttműködés a sajátos feladatok ellátása érdekében?

- ESZI – Családsegítő Szolgálat – Kisebbségi Önkormányzat
- Védőnő
- Gyermekorvos
- Rendőrség
- Szociális és Gyámügyi Osztály (Polgármesteri Hivatal)
- Szülői munkaközösség
- Alapítvány Kuratóriuma
- Iskolák gyermekvédelmi felelőseivel – első osztályos tanító nőekkel (Nyomonkövető szemlélet az iskolában)

Egyéb sajátos feladatokat igénylő tényezők:

- Polgármesteri Hivatal: havonkénti kapcsolattartás,
- A megváltozott, rosszabb szociális háttér miatt a védőnői ellenőrzés sűrítése, (tetvesség, a gyermek gondozottsága, ápoltság hiánya).

Gyermekvédelmi program

A gyermekvédelmi munka, program célja:

- Minden pedagógus alapvető munkaköri kötelessége a gyermekvédelmi programban való közreműködés.
- Segítségnyújtás a gyermekeknek – családoknak úgy, hogy a család megtartsa elsődleges szerepét.
- Információnyújtás a családok számára a szociális támogatottság lehetőségeiről.
- Minden veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermek elérje az iskolaérettség szintjét.

Feladatok:

- A gyermeki jogok érvényesítése,
- az 5 éves kort elért gyermekek kötelező óvodába járásának betartása,
- segítségnyújtás a családoknak a gyermeknevelés és fejlesztés területén,
- a gyermekvédelmi törvények naprakész ismerete,

- a másság elfogadása, a fogyatékossgal küszködő gyermekek fejlesztése,
- integrált nevelés elősegítése,
- jó kapcsolat kiépítése a helyi gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel,
- a prevenció minden gyermekre történő kiterjesztése,

A gyermekvédelmi munkánkat kiegészítettük a 2008-ban elkészített Intézményi Esélyegyenlőségi Tervben foglaltakkal, melyben elemzésre kerül a hátrányos helyzetben élő gyermekek helyzete, és az ezzel kapcsolatos egyenlő bánásmód megvalósításának céljai, feladatai.

A program tartalma:

- koncepciók: fejlesztési elképzelések, lehetőségek megfogalmazása,
- stratégiai program: átfogó jellegű, felvázolja a lehetséges szereplőket, pénzügyi erőforrásokat, érintettek körét, várható eredményeket és a program menedzsmentjét.

7. Az óvoda nevelőtestületének tagjai

Bene Józsefné	intézményvezető
Lipka Andrásné	intézményvezető-helyettes
Aponyiné Farkas Ágnes	óvodapedagógus
Bártfai Istvánné	óvodapedagógus
Bekéné Varga Éva	óvodapedagógus
Bihariné Kiss Julianna	óvodapedagógus
Gere Lajosné	óvodapedagógus
Kiss Csabáné György Csilla	óvodapedagógus
Kissné Schvajda Erzsébet	óvodapedagógus
Kovács Gáborné	óvodapedagógus
Oláh Péterné	óvodapedagógus
Oraveczné Fekete Edit	óvodapedagógus
Pintérné Mezei Ibolya	óvodapedagógus
Sebestyén Anikó	óvodapedagógus
Szücsné Szabó Erzsébet	óvodapedagógus
Arany Jánosné	óvodatitkár
Árvai Istvánné	dajka
Berta Andrásné	dajka
Danku Antónia	dajka
Kecskés Attiláné	dajka
Nagy Károlyné	dajka
Rojkóné Székely Terézia	dajka
Udvarnoki Józsefné	dajka
Balázs Ferencné	konyhalány

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

**Egyetértését nyilvánította: a szülők közössége nevében
Dobos Márta SZMK elnök**

Elfogadta: a Kossuth Úti Óvoda nevelőtestülete

**Jóváhagyta: Tiszaföldvár Város Önkormányzat Képviselő-
testülete**

Határozat száma: _____

Egyetértését nyilvánította a szülők közössége nevében:

_____

Elfogadta a nevelőtestület nevében:

_____

Tiszaföldvár, 2010 május 31.

**Bene Józsefné
intézményvezető**